

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง ปัญหาและแนวทางการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดและหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย
2. การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
3. การบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
4. มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
5. มาตรฐานการศึกษา (ขั้นพื้นฐาน) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
6. บริบทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัยเริ่มต้นมาเป็นเวลานานแล้ว นับแต่สมัยกรีก และโรมัน โดยพลาโต (Plato) อริสโตเติล (Aristotle) และนักปรัชญาอีกหลายท่าน ในสมัยนั้นได้เล็งเห็นความสำคัญของเด็กในช่วง 6 ปีแรกของชีวิต จากแนวความคิดของนักปรัชญาต่างๆ เหล่านี้เป็นพื้นฐานสำคัญต่อการจัดการศึกษา สำหรับปฐมวัยในสมัยต่อมา ฟรอสต์ และคิสซิงเจอร์ (Frost & Kissinger. 1975 : 16 - 43) ได้รวบรวมแนวความคิดที่สำคัญของนักปรัชญาในสมัยต่างๆ ที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กปฐมวัยเอาไว้ว่า สมัยกรีก และ โรมัน แนวความคิดของพลาโตได้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของเด็กปฐมวัยว่าเป็นการเตรียมคนเพื่อรักษาประเทศชาติ มีความเชื่อว่ารัฐควรเตรียมเด็กตั้งแต่ทารก เพื่อให้พร้อมที่จะสนองความต้องการของประเทศ ส่วนอริสโตเติล (Aristotle) แสดงทัศนคติต่อการศึกษาว่าเป็นสิทธิส่วนบุคคลที่ควร ได้รับแนวความคิดของเขาเชื่อว่าควรให้บ้าน และ โรงเรียน มีส่วนเลี้ยงดูบุตร เขาเชื่อว่าเด็กอายุก่อน 7 ปี ควรได้รับการดูแลที่บ้าน โดยแม่และพยาบาล ทั้งนี้ ในสังคมปัจจุบันความต้องการในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้เพราะภาวะทางเศรษฐกิจ และสภาพทางสังคม ซึ่งพ่อแม่จะต้องออกไปทำงานนอก

บ้านทำให้พ่อแม่ต้องส่งลูกเข้าโรงเรียนอนุบาล หรือสถานรับเลี้ยงเด็กเร็วขึ้นกว่าเดิม การจัดสถานรับเลี้ยงเด็ก หรือ โรงเรียนอนุบาลที่มีประสิทธิภาพจะช่วยในการแก้ปัญหาของสังคม เป็นการแบ่งเบาภาระพ่อแม่ และยังมีส่วนในการช่วยพัฒนาเด็กอย่างถูกต้องเหมาะสมอีกด้วย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543 : บทนำ) กล่าวว่า ได้มีการค้นคว้าเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัยในต่างประเทศมาเป็นเวลานานแล้ว โดยจากผลงานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในรอบยี่สิบปีที่ผ่านมา ซึ่งให้เห็นถึงความสำคัญของเด็กในช่วงห้าปีแรกของชีวิตว่าเป็นระยะที่สำคัญมากต่อการวางรากฐานบุคลิกภาพของชีวิตมนุษย์ ซึ่งจากข้อความดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า เราควรหันมาพิจารณาถึงการจัดการศึกษาในระดับนี้กันอย่างจริงจัง และหาวิธีการในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กในวัยนี้เหมาะสม

การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยสิ่งที่ พ่อ แม่ ครู นักการศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องควรพิจารณา เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการจัดการศึกษาปฐมวัยคือ เด็กที่อยู่ในศูนย์โภชนาการเด็ก หรือสถานรับเลี้ยงเด็กกลางวัน หรือศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หรือที่เรียกว่าศูนย์เด็กก่อนวัยเรียน หรือเด็กที่เรียนในชั้นอนุบาล 1 และ 2 ใน โรงเรียนอนุบาลของรัฐบาลและเอกชนรวมทั้งเด็กที่เรียนในชั้นอนุบาล 1 และ 2 ใน โรงเรียนอื่นใดที่เปิดชั้นอนุบาล 1 และ 2 หรือชั้นเด็กเล็กเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน ซึ่งโดยทั่วไปเด็กจะมีอายุประมาณ 3 - 6 ปี (เขาวพา เดชะคุปต์. 2542 : 2)

ทั้งนี้ ได้มีนักการศึกษาและนักจิตวิทยาทั้งในและต่างประเทศได้ให้ความหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัยไว้ดังนี้

1. ความหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัย

กู๊ด (Good. 1973 : 200) กล่าวว่า การจัดการศึกษาปฐมวัย หมายถึง โครงการหรือหลักสูตรที่จัดสำหรับเด็กใน โรงเรียนเด็กเล็ก โรงเรียนอนุบาลถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 3

พีเทอร์เซน (Petersen. 1996: อ้างถึงใน ทิพาพร ตันฉศิริ. 2551 : 10) ได้ให้ความหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัยว่า หมายถึง การจัดการศึกษาที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในพัฒนาการของเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 8 ขวบ หรือชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 การจัดการศึกษาสำหรับเด็กในที่นี้รวมถึงการจัดการศึกษาทั้งแบบเป็นทางการ (Formal Group Settings) และการจัดการศึกษาแบบไม่เป็นทางการ (Informal Group Settings) ด้วย เพราะการเรียนรู้ของเด็กในช่วงวัยดังกล่าวถือเป็นรากฐานของการเรียนรู้ในอนาคต

เขาวพา เดชะคุปต์ (2542 : 2) ได้กล่าวเพิ่มเติมว่า การจัดการศึกษาปฐมวัย หมายถึง การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 6 ขวบ ซึ่งการจัดการศึกษาดังกล่าวจะมีลักษณะพิเศษที่แตกต่างไปจากระดับอื่นๆ เพราะเด็กในวัยนี้เป็นวัยที่สำคัญต่อการวางรากฐานบุคลิกภาพ และการพัฒนาทางสมอง

นิภารัตน์ รื่นสุข (2546 : 14 - 15) ได้กล่าวว่า การจัดการศึกษาปฐมวัย หมายถึง การบริการ การดูแล และการให้การศึกษแก่เด็กแรกเกิดถึงอายุ 8 ปี โดยจัดเป็นระบบเรียกว่า Educare ทำให้การศึกษาเด็กจากเดิมขยายขอบเขตครอบคลุมการดูแลเด็กทารก การดูแลเด็กเล็ก และโรงเรียนอนุบาล เป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งเตรียมความพร้อมในด้านต่างๆ ก่อนเข้าเรียนในระดับชั้นประถมศึกษา การศึกษาระดับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดและส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยได้รับการพัฒนาทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ตามศักยภาพ โดยพัฒนาให้มีความสมดุลในทุกด้านทั้งในระดับความคิด ค่านิยม พฤติกรรม และกระบวนการเรียนรู้

กระทรวงศึกษาธิการ (2548 : 1) ได้กล่าวเพิ่มเติมว่า การจัดการศึกษาปฐมวัยที่ผ่านมามีชื่อเรียกหลากหลาย เช่น การอนุบาลศึกษา การศึกษาก่อนวัยเรียน การศึกษาก่อนประถมศึกษา และการศึกษาปฐมวัย แต่ไม่ว่าจะเรียกอย่างไร ความหมายที่เป็นสากล จะหมายถึง การจัดการศึกษาในลักษณะการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษเพื่อเตรียมความพร้อมให้เด็กแรกเกิด - 5 ปี ก่อนเข้าเรียนในระดับประถมศึกษา

สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาปฐมวัย หมายถึง การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยบนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดู และการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการของเด็ก แต่ละคน ตามศักยภาพภายใต้บริบทสังคม และวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ด้วย เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เกิดคุณค่าต่อตนเอง และสังคม

2. จุดมุ่งหมายการจัดการศึกษาปฐมวัย

หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย มุ่งให้เด็กพัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคลจึงกำหนดจุดมุ่งหมายซึ่งถือเป็นมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้ ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 31)

- 2.1 ร่างกายเจริญเติบโตตามวัยและมีสุขนิสัยที่ดี
- 2.2 กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรง ใช้ได้อย่างคล่องแคล่ว และประสานสัมพันธ์กัน
- 2.3 มีสุขภาพจิตที่ดีและมีความสุข
- 2.4 มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจงาม
- 2.5 ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหว และรักการออกกำลังกาย
- 2.6 ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย
- 2.7 รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย
- 2.8 อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมใน

ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

- 2.9 ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย
- 2.10 มีความสามารถในการคิดและการแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย
- 2.11 มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
- 2.12 มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีทักษะในการแสวงหาความรู้

3. องค์ประกอบของการจัดการศึกษาปฐมวัย

เขาวพา เศษะคุปต์ (2542 : 14) ได้ให้ข้อคิดว่าการศึกษานปฐมวัยควรมีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการ ที่ควรพิจารณา คือ

3.1 ตัวเด็ก ในเรื่องนี้ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องควรมีความเข้าใจเกี่ยวกับความคิดรวบยอดของเด็ก กล่าวคือ ควรเข้าใจถึงจิตวิทยาพัฒนาการ ธรรมชาติของเด็ก และเข้าใจถึงพัฒนาการในการคิด ความต้องการ ฯลฯ ของเด็ก โดยควรคำนึงถึงว่า

3.1.1 เด็กทุกคนมีความเหมือนกัน คือ มีการพัฒนาการไปตามลำดับขั้นตอน มีความต้องการ และมีความกระตือรือร้นเหมือนกัน

3.1.2 เด็กทุกคนมีความแตกต่างกัน กล่าวคือ ทุกคนจะมีภูมิหลังและพื้นฐานไม่เหมือนกัน

3.1.3 เด็กทุกคนต้องการมีเพื่อน

ในการจัดหลักสูตรสำหรับเด็กปฐมวัยจึงควรจัดให้สอดคล้องกับตัวเด็ก โดยคำนึงถึงพัฒนาการของเด็กทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา และคำนึงถึงว่าเด็กจะมีความแตกต่างระหว่างบุคคล

3.2 พ่อแม่ ในการจัดการศึกษา ควรคำนึงถึงว่าพ่อแม่เป็นครูคนแรกและเป็นแบบอย่างให้แก่ลูก พ่อแม่เป็นบุคคลคนแรกที่ลูกรู้จัก เป็นผู้ปลูกฝังความคิดและพัฒนาบุคลิกภาพ ตลอดจนค่านิยมต่างๆ ของสังคม จากการวิจัยพบว่า การนำพ่อแม่เข้ามามีส่วนในการให้การศึกษาแก่ลูก ทำให้การศึกษาสำหรับเด็กดีขึ้น นอกจากนี้ยังได้มีการให้การศึกษาแก่พ่อแม่ในการอบรมเลี้ยงดูแก่ลูกให้มากขึ้น จึงเป็นสิ่งที่น่าคิดว่าทำอย่างไรเราจึงจะสามารถช่วยให้พ่อแม่ซึ่งเป็นบุคคลที่สำคัญยิ่งของลูกได้เข้าใจ และมีส่วนร่วมในการให้การอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาแก่ลูก เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ลูกอย่างแท้จริง ดังนั้นในการจัดการศึกษาจึงควรมีการรวมเอาพ่อแม่เข้าไว้ในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้วย

3.3 ตัวครู ความหมายของครูในที่นี้หมายรวมไปถึงผู้ดูแลเด็ก พี่เลี้ยง ศึกษานิเทศก์ และบุคลากรอื่นๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดู และให้การศึกษาแก่เด็ก (Paraprofessional)

ในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย ครูและบุคคลต่างๆ ที่กล่าวมาเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อการอบรมเลี้ยงดู และให้การศึกษาแก่เด็ก ดังนั้นบุคคลเหล่านี้จึงควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กในวัยนี้

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของการศึกษาปฐมวัยที่สำคัญ ประกอบด้วย ตัวเด็ก พ่อแม่ และตัวครู องค์ประกอบนี้ถือว่ามิมีบทบาทในการจัดการศึกษาปฐมวัยให้เกิดประสิทธิภาพและมีส่วนในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กมากที่สุด

4. พัฒนาการของเด็กปฐมวัย

เด็กต้องได้รับการพัฒนาให้เจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคต การจะพัฒนาเด็กให้ดี มีความพร้อม จำเป็นต้องสร้างให้เด็กมีพื้นฐานการศึกษาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา และต้องทุ่มเทแนวความคิดใหม่ๆ มาปรับปรุงใช้ในการพัฒนาเด็ก วูดชีซ แก่น โมก (2553 : 22) ได้รวบรวมแนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาเด็กไว้ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 5) ได้กล่าวไว้ว่า การพัฒนาเด็กต้องพัฒนาอยู่บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติ และพัฒนาการของเด็กแต่ละคนตามศักยภาพภายในบริบทสังคม วัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐาน คุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่การเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา เกิดคุณค่าต่อตนเองและสังคม

เฟรเดอริค (Frobel) ซึ่งเป็นนักศึกษาวงเยอรมัน ได้รับการยกย่องว่าเป็น “บิดาแห่งการอนุบาลศึกษา” มีความเชื่อว่า เด็กทุกคนมีความสามารถอยู่ภายใน จะแสดงออกเมื่อได้รับการสนับสนุน ครูควรส่งเสริมพัฒนาการตามธรรมชาติของเด็กให้เจริญขึ้นด้วยการกระตุ้นให้เกิดการคิดสร้างสรรค์อย่างเสรี โดยใช้การเล่น และกิจกรรมเป็นเครื่องมือ โดยถือว่าเด็กทุกคนมีความสามารถอยู่ภายในซึ่งอาจแสดงออกมาเมื่อได้รับการสนับสนุน

เปสตาลอสซี (Pestalossi) นักการศึกษาซึ่งเป็นตัวแทนของการศึกษาเด็กเล็ก เขาทุ่มเทความคิดทั้งหมดเพื่อเด็กเล็กอย่างแท้จริง และได้นำเอาความคิดใหม่ๆ จากทฤษฎีทางการศึกษามาปรับปรุงใช้ในห้องเรียน เขาเชื่อว่า ความรักเป็นพื้นฐานที่สำคัญและจำเป็นในการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย และสติปัญญาของเด็ก เขาเป็นต้นคิดในเรื่องของการเตรียมความพร้อม ซึ่งเขาบอกว่า เด็กไม่ควรถูกบังคับให้เรียนด้วยการท่องจำ แต่ต้องใช้เวลาและจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กในการทำ ความเข้าใจ

คูย (Dewey) นักจิตวิทยาชาวอเมริกา และเป็นนักปฏิรูปทางการศึกษา มีแนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กว่า เด็กจะเรียนได้ดี เมื่อจัดการเรียนการสอนตามประสบการณ์ในชีวิต

จริงของเด็ก และเน้นว่าเด็กควรมีเสถียรภาพในการคิดและแสดงออก การให้การศึกษาเด็กต้องยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง โดยเริ่มต้นจากการสร้างความสนใจให้เกิดขึ้นในตัวเด็ก ให้เด็กได้ทำกิจกรรมด้วยตนเอง ให้เด็กแสวงหาประสบการณ์จากกิจกรรม ประสบการณ์คือความรู้ที่แท้จริงที่เด็กได้รับ ไม่ใช่เป็นการรับรู้จากสิ่งที่ครูบอก

จะเห็นได้ว่า การพัฒนาเด็กเป็นไปในทิศทางเดียวกัน นั่นคือยึดหลักการการตอบสนองความต้องการของเด็ก ให้เด็กมีอิสระในการแสดงออกทางธรรมชาติ การจัดกิจกรรมให้เด็กได้ทำตลอดจนการจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมให้กับเด็ก ทั้งนี้เพื่อให้เด็กมีพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา

5. การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย

นักการศึกษาหลายท่านต่างยอมรับว่า การเริ่มต้นในเด็กปฐมวัยจำเป็นต้องเริ่มตั้งแต่แรกเกิดถึงอายุ 5 ขวบ เพราะถือว่าเป็นช่วงเวลาที่สำคัญช่วงหนึ่งของชีวิต เพราะสมองมีการเจริญเติบโตมากกว่าทุก ๆ ช่วงอายุ อีกทั้งเป็นช่วงอายุที่สำคัญสำหรับการปูพื้นฐานให้เด็กมีทักษะต่างๆ ให้แก่เด็ก เพื่อให้เด็กมีความพร้อมในการที่จะพัฒนาในขั้นต่อไป การจัดการศึกษาปฐมวัยมีแนวคิดดังต่อไปนี้ (สำนักงานประสานและพัฒนากิจการศึกษาท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2547 : 4 – 10)

5.1 แนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก พัฒนาการของมนุษย์ เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวมนุษย์เริ่มตั้งแต่ปฏิสนธิต่อเนื่องไปจนตลอดชีวิต ครอบคลุมการเปลี่ยนแปลงในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ พัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา และลักษณะนิสัยจะมีความสัมพันธ์และพัฒนาอย่างต่อเนื่องเป็นลำดับขั้นตอนไปพร้อมกันทุกด้าน เด็กแต่ละคนจะเติบโตและมีลักษณะการพัฒนากันแตกต่างกันไปตามวัย ซึ่งบ่งบอกถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในแต่ละวัยเริ่มตั้งแต่ปฏิสนธิจนถึงอายุ 5 ขวบ พัฒนาการแต่ละด้านมีทฤษฎีเฉพาะอธิบายไว้และสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาเด็ก เช่น ทฤษฎีพัฒนาการทางร่างกายที่อธิบายการเจริญเติบโตและพัฒนาการของเด็กว่า มีลักษณะต่อเนื่องเป็นตามลำดับขั้น เด็กจะพัฒนาไปถึงขั้นใดจะต้องเกิดวุฒิภาวะของความสามารถขั้นนั้นก่อน เช่น ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาอธิบาย เด็กเกิดมาพร้อมวุฒิภาวะซึ่งจะพัฒนาตามอายุประสบการณ์ ค่านิยมทางสังคม และสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ดังนั้นแนวคิดการพัฒนาเด็กจึงเป็นเสมือนเป็นแนวทางให้ผู้สอนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก ได้เข้าใจเด็ก สามารถอบรมเลี้ยงดูและจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมกับวัยและความแตกต่างของแต่ละบุคคลเพื่อส่งเสริมให้เด็กพัฒนาจนบรรลุตามเป้าหมายที่ต้องการ ได้ชัดเจนขึ้น

5.2 แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ การเรียนรู้ของมนุษย์มีผลสืบเนื่องมาจากประสบการณ์ที่ได้รับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเกิดขึ้นจากกระบวนการที่ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคล และสิ่งแวดล้อมรอบตัว ดังนั้นการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก และเนื่องจากการเรียนรู้เป็นพื้นฐานของพัฒนาการในระดับที่สูงขึ้น และเด็กมีการเรียนรู้ตามธรรมชาติตั้งแต่เกิดก่อนจะเข้าสถานศึกษา การจัดทำหลักสูตรจึงยึดแนวคิดที่จะให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงด้วยตัวเด็กเอง ในสภาพแวดล้อมที่เป็นอิสระเอื้อต่อการเรียนรู้ โดยมีผู้ใหญ่เป็นแบบอย่างที่ดี มีการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับระดับพัฒนาการของผู้เรียนแต่ละคน

5.3 แนวคิดเกี่ยวกับการเล่นของเด็ก การเล่นถือเป็นกิจกรรมที่สำคัญในชีวิตของเด็กทุกคน เด็กจะรู้สึกสนุกสนาน เพลิดเพลิน ได้สังเกต มีโอกาสทดลองสร้างสรรค์ แก้ปัญหา และค้นพบด้วยตนเอง ซึ่งมีอิทธิพลและมีผลต่อการเจริญเติบโต ช่วยพัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญาและลักษณะนิสัย เด็กจะรู้จักการเรียนรู้ความเป็นอยู่ของผู้อื่น สร้างความสัมพันธ์อยู่ร่วมกับผู้อื่น รวมถึงธรรมชาติรอบตัว ดังนั้นในการจัดหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยจึงถือได้ว่า การเล่นอย่างมีจุดมุ่งหมายเป็นหัวใจสำคัญของการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก

5.4 แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรม และสังคม บริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่หรือสิ่งแวดล้อมตัวเด็ก ทำให้เด็กแต่ละคนแตกต่างกัน หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ถือว่าผู้สอนจำเป็นต้องเข้าใจและยอมรับว่า วัฒนธรรมและสังคมที่อยู่แวดล้อมตัวเด็กมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ การพัฒนาศักยภาพและพัฒนาการของเด็ก ดังนั้นครูควรต้องเรียนรู้บริบททางสังคมและวัฒนธรรมของเด็กที่ตนรับผิดชอบเพื่อช่วยให้เด็กได้พัฒนา เกิดการเรียนรู้และอยู่ในกลุ่มคนที่มาจากพื้นฐานเหมือนหรือต่างจากตนได้อย่างมีความสุข

จากแนวคิดการจัดการศึกษาปฐมวัย ครูผู้ดูแลเด็กต้องศึกษาหลักการของหลักสูตรให้เข้าใจ เพราะในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เด็กแรกเกิดถึงอายุ 5 ขวบ จะต้องยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูควบคู่กับการให้การศึกษาโดยคำนึงถึงความสนใจและความต้องการของเด็กทุกคน ทั้งเด็กปกติ เด็กที่มีความสามารถพิเศษ และเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย ทั้งนี้เพื่อให้เด็กพัฒนาทุกด้านทั้งทางร่างกาย จิตใจ สังคมและสติปัญญาอย่างสมดุล

6. แนวทางการจัดการศึกษาปฐมวัย

การจัดการศึกษาปฐมวัยเน้นการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาครอบครัวของเด็กทุกประเภททั้งเด็กปกติ เด็กด้อยโอกาส และเด็กพิเศษ โดยคำนึงถึงความแตกต่างของแต่ละบุคคลและเน้นเด็กเป็นสำคัญการจัดการศึกษา จัดหลักการให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตสังคม วัฒนธรรมตามความ

เป็นอยู่จริงของเด็ก โดยมีผู้ใหญ่ในชุมชนเป็นผู้เชื่อมโยงองค์ความรู้ต่างๆ ให้แก่เด็ก และผ่านกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัยเด็กเล็ก การจัดประสบการณ์ต่างๆ ในการเรียนรู้ที่สามารถดำรงในชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพและอย่างมีความสุข แนวทางการจัดการศึกษาปฐมวัย สิ่งที่ต้องคำนึงถึงมีดังนี้

6.1 การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม การพัฒนาหลักสูตรต้องพิจารณาจากวัยและประสบการณ์ของเด็ก โดยเป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นการพัฒนาเด็กทุกด้าน โดยอยู่บนพื้นฐานของประสบการณ์เดิมที่เด็กมีอยู่ และประสบการณ์ใหม่ที่เด็กจะได้รับ ซึ่งต้องเป็นหลักสูตรที่ให้โอกาสทั้งเด็กปกติ เด็กด้อย โอกาสและเด็กพิเศษ

6.2 การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ควรจัดด้วยธรรมชาติ ตอบสนองความต้องการ ความสนใจของเด็กทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน ต้องสะอาด ปลอดภัย อากาศสดชื่น ผ่อนคลาย มีโอกาสออกกำลังกายและพักผ่อน มีสื่อที่มาจากธรรมชาติและวัสดุอุปกรณ์ที่หลากหลาย เหมาะสมกับวัยให้เด็กได้มีโอกาสนเรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง สภาพแวดล้อมใกล้ตัวและโลกที่เด็กอยู่ รวมทั้งการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นในสังคม

6.3 การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ครูผู้ดูแลเด็กต้องเปลี่ยนแปลงบทบาทจากผู้บอกความรู้หรือสั่งให้เด็กทำ มาเป็นผู้อำนวยความสะดวก โดยที่ครูผู้ดูแลเด็กจะต้องยอมรับ เห็นคุณค่า รู้จักและเข้าใจเด็กแต่ละคนที่ตนดูแลรับผิดชอบ เพื่อจะได้วางแผนสร้างกิจกรรมต่างๆ ให้เหมาะสม นอกจากนี้ครูผู้ดูแลเด็กจะต้องรู้จักพัฒนาตนเอง ปรับปรุงการใช้เทคนิคการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับเด็ก

6.4 การบูรณาการการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในระดับปฐมวัย การบูรณาการที่ว่า หนึ่งแนวคิดเด็กสามารถเรียนรู้ได้หลายกิจกรรม หนึ่งกิจกรรมเด็กสามารถเรียนรู้ได้หลายทักษะและหลายประสบการณ์ จึงเป็นหน้าที่ของครูผู้ดูแลเด็กควรวางแผนการจัดประสบการณ์ให้เด็กเรียนรู้ผ่านการเล่นที่หลากหลายกิจกรรม หลากหลายทักษะ หลากหลายประสบการณ์อย่างเหมาะสมกับช่วงวัย

6.5 การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ครูผู้ดูแลเด็กควรสังเกตและประเมินทั้งการสอนของตนและพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กว่าได้รับบรรลุตามจุดประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่ ผลที่ได้จากการสังเกต สามารถบอกได้ว่า เด็กเกิดการเรียนรู้และมีความก้าวหน้าเพียงใด ซึ่งจะช่วยครูผู้ดูแลเด็กในการวางแผนการจัดกิจกรรม ซึ่งให้เห็นพัฒนาการของเด็กเป็นรายบุคคล ความต้องการพิเศษของเด็กแต่ละคน และยังใช้ในการประเมินประสิทธิภาพการจัดการศึกษา

6.6 ความสัมพันธ์ระหว่างครูผู้ดูแลเด็กและครอบครัวของเด็ก เด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกัน เนื่องจากสภาพแวดล้อมที่เด็กเติบโตขึ้นมา ครูผู้ดูแลเด็ก พ่อแม่และผู้ปกครองเด็ก ต้องมีการ

แลกเปลี่ยนข้อมูลทำความเข้าใจในพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ต้องยอมรับและร่วมมือกัน
รับผิดชอบ มีส่วนร่วมในการพัฒนาการตามหลักการจัดหลักสูตรให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการร่วมกัน
จากแนวทางดังกล่าว การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสมต้องพิจารณาจากวัย และประสบการณ์
ของเด็ก โดยต้องมุ่งเน้นการพัฒนาการทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและ
สติปัญญา และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็ก ตลอดทั้ง
ครูผู้ดูแลเด็กต้องบูรณาการการสอนของตนเอง ร่วมมือกับผู้ปกครองในการพัฒนาหลักสูตรให้บรรลุ
เป้าหมายตามกำหนดไว้

การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใด
ระดับหนึ่ง หรือทุกระดับความพร้อม ความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น ซึ่งในการจัด
การศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาจากสิ่งต่อไปนี้ (คณะกรรมการการศึกษา
แห่งชาติ. 2543 : 22)

1. ความต้องการและข้อคิดเห็นของประชาชนในท้องถิ่น
2. ความคิดเห็นสภาพท้องถิ่น
3. ข้อมูล ข้อเท็จจริง (จำนวน โรงเรียน จำนวนเด็ก สภาพที่ตั้ง ฯลฯ)
4. ข้อคิดเห็นของบุคลากรในสถานศึกษาที่จะโอน (ย้าย)
5. สักยภาพของท้องถิ่น (คน เงิน วัสดุ การจัดการ)

นอกจากนี้ยังมีองค์ประกอบอื่นๆ ที่สำคัญได้แก่

1. กฎหมายที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาท้องถิ่น

สำหรับกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาท้องถิ่น มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 กำหนดบทบัญญัติที่ เกี่ยวข้องกับ
ท้องถิ่นและการจัดการศึกษาดังนี้

มาตรา 43 บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งไม่น้อย
กว่าสิบสองปี ที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย

การจัดการศึกษาอบรมของรัฐต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่นและเอกชน ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา 78 รัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่น พึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการ
ท้องถิ่นได้เอง

มาตรา 81 รัฐต้องจัดการศึกษาอบรมและสนับสนุนให้เอกชน จัดการศึกษาอบรม ให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม จัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ ปรับปรุงการศึกษาให้ สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม

มาตรา 289 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ย่อมมีหน้าที่บำรุงรักษาศิลปะ จารีต ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีสิทธิที่จะจัดการศึกษาอบรม และการฝึก อาชีพตามความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่นนั้น และเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัด การศึกษาอบรมของรัฐแต่ต้องไม่ขัดต่อมาตรา 43 และมาตรา 81 ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

1.2 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545) กำหนดบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาท้องถิ่นดังนี้

มาตรา 41 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่ง หรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการภายในท้องถิ่น

มาตรา 42 ให้กระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมใน การจัดการศึกษาขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และมีหน้าที่ในการประสานและส่งเสริมองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถจัดการศึกษา สอดคล้องกับนโยบายและได้มาตรฐานการศึกษา รวมทั้งการเสนอแนะการจัดสรรงบประมาณอุดหนุนการจัดการศึกษาขององค์การปกครองส่วน ท้องถิ่น

มาตรา 58 ให้มีการระดมทรัพยากรและการลงทุนด้านงบประมาณการเงินและ ทรัพย์สิน ทั้งจากรัฐ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นฯ มาใช้จัดการศึกษาดังนี้ คือ ให้รัฐและองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยอาจจัดเก็บภาษีเพื่อการศึกษาได้ตามความ เหมาะสม ทั้งนี้เป็นไปตามที่กำหนด

1.3 พระราชบัญญัติ กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กร ปกครอง ส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 16 ให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประ โยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตนเอง ดังนี้ (6) การส่งเสริม การฝึกและการประกอบอาชีพ (9) การจัดการศึกษา (10) การสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิต เด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส (11) การบำรุงรักษา ศิลปะ จารีต ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น (14) การส่งเสริมกีฬา และ (19) การสาธารณสุข การอนามัยครอบครัวและการรักษาพยาบาล

มาตรา 17 ภายใต้อำนาจมาตรา 16 ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประ โยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเองดังนี้ (1) การจัด

ทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเองและประสานแผนพัฒนาจังหวัดตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนด (6) การจัดการศึกษา (18) การส่งเสริมการกีฬาจารีตประเพณี และวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น (20) การจัดให้มีพิพิธภัณฑ์และหอจดหมายเหตุ (27) การสังคมสงเคราะห์และการพัฒนาคุณภาพชีวิต เด็ก สตรี คนชราและผู้ด้อยโอกาส

มาตรา 23 เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบล อาจมีรายได้จากภาษีอากรค่าธรรมเนียม และเงินรายได้ ดังนี้ (9) ภาษีเพื่อการศึกษาตามกฎหมายว่าด้วย การศึกษา แห่งชาติ

มาตรา 28 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อาจมีรายรับดังนี้ (6) เงินอุดหนุนจากรัฐบาล ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น

มาตรา 30 แผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ดำเนินการดังนี้ (1) ให้ดำเนินการถ่ายโอนภารกิจทำให้บริการสาธารณะที่รัฐดำเนินการอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับแก่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นภายในระยะเวลาที่กำหนด ภารกิจที่เป็น การดำเนินการค้าช้อนระหว่างรัฐและองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หรือภารกิจที่รัฐจัดให้บริการในเขตองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นให้ดำเนินการให้เสร็จสิ้นภายในสี่ปี ดังนี้ (4) กำหนดการจัดสรร ภาษีและอากรเงินอุดหนุนและรายได้อื่นให้แก่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ให้สอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ของท้องถิ่นอย่างเหมาะสม (ตามระยะเวลาที่กำหนด) และ (5) การจัดตั้งงบประมาณรายจ่าย ประจำปี ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบริการสาธารณะในเขตองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ให้รัฐจัดสรร อุดหนุนให้เป็นไปตามความจำเป็นและความต้องการของท้องถิ่น

1.4 พระราชบัญญัติเฉพาะขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น พระราชบัญญัติเทศบาล

มาตรา 50 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายเทศบาลตำบล มีหน้าที่ต้องทำในเขต เทศบาลดังนี้ (6) ให้ราษฎรได้รับการศึกษาอบรม

มาตรา 51 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลตำบลอาจจัดทำกิจการใดๆ ในเขต เทศบาลดังนี้ (5) บำรุงและส่งเสริมการทำมาหากินของราษฎร

มาตรา 53 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลเมือง มีหน้าที่ต้องทำในเขต เทศบาลดังนี้ (1) กิจการตามที่ระบุในมาตรา 50

มาตรา 54 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลเมือง อาจทำกิจการใดๆ ในเขต เทศบาลดังนี้ (3) บำรุงและส่งเสริมการทำมาหากินของราษฎร (8) จัดตั้งและบำรุงโรงเรียน อาชีวศึกษา และ (9) ให้มีและบำรุงสถานที่สำหรับการกีฬาและพลศึกษา

มาตรา 56 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลนคร มีหน้าที่ต้องทำในเขต เทศบาลดังนี้ (1) กิจการตามที่ระบุในมาตรา 53 และมาตรา 54

มาตรา 67 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย องค์กรบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ต้องทำ
ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลดังนี้

- (5) ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
- (6) ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ
- (8) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมาย

มาตรา 68 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย องค์กรบริหารส่วนตำบล อาจจัดทำกิจการ
ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลดังต่อไปนี้

(4) ให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจและ
สวนสาธารณะ

- (7) บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร

มาตรา 82 องค์กรบริหารส่วนตำบล อาจมีรายได้ดังนี้

- (6) รายได้อื่นตามที่รัฐบาล หรือหน่วยงานของรัฐจัดสรรให้
- (7) เงินอุดหนุนจากรัฐบาล

มาตรการที่ 3 รัฐสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ร่วมรับผิดชอบการ
จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ตามที่กำหนดไว้ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ มาตรา 43 และมาตรา 289
มาตรการที่ 4 กำหนดบทบาทของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการจัดการศึกษา
ทั้งนี้ สำนักงบประมาณมีความเห็นประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี โดยให้
กระทรวงศึกษาธิการร่วมกับกระทรวงมหาดไทย และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องจัดทำยุทธศาสตร์ย่อย
การกระจายอำนาจการจัดการศึกษาของท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร และเอกชน

2. การจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น (2547 : 9-12) ได้กำหนดหลักเกณฑ์
การจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไว้ดังนี้

กรณีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประสงค์จะจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรมีสถานที่
อาคารและดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

2.1. สำรวจความต้องการของชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการสำรวจ
ความต้องการของชุมชนในประเด็นดังต่อไปนี้

2.1.1 ความต้องการให้จัดตั้งศูนย์

2.1.2 ความต้องการในการส่งเด็กเข้าเรียน ควรมีเด็กที่รับบริการ อายุ 3 – 5 ปี ไม่น้อยกว่า 20 คน ขึ้นไป

2.1.3 ความต้องการให้ศูนย์จัดบริการ

2.2 รูปแบบการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณา มอบหมายให้ผู้ดำรงตำแหน่งบุคลากรทางการศึกษาหรือพนักงานจ้างที่มีคุณสมบัติเพื่อแต่งตั้งเป็น หัวหน้าศูนย์และแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยมีหัวหน้าศูนย์รับผิดชอบ การดำเนินงานภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งมีหน้าที่ความรับผิดชอบดังนี้

2.2.1 จัดทำแผนดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และขออนุมัติขอความเห็นชอบจาก สภาท้องถิ่นให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำแผนดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อนำเข้าสู่ แผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และจัดทำบัญชีเพื่อขอรับความเห็นชอบจากสภา ท้องถิ่นต่อไป

2.2.2 จัดทำโครงการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดทำโครงการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อเสนอขอรับงบประมาณในการดำเนินการจากผู้มีอำนาจ อนุมัติ

2.2.3 จัดทำระเบียบ/ข้อบังคับขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นว่าด้วยศูนย์ พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำระเบียบ หรือข้อบังคับขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นว่าด้วยศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องถือปฏิบัติในการบริหารจัดการศูนย์ พัฒนาเด็กเล็ก

2.2.4 จัดทำประกาศจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดทำประกาศจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประกาศให้สาธารณชนทราบ

2.2.5 การยุบ/เลิก หรือรวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เมื่อจำนวนเด็กเล็กที่รับบริการ ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอต่อการจัดชั้นเรียนและกิจกรรมการเรียน หรือกรณีที่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประสงค์จะรวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตั้งแต่ 2 แห่งขึ้นไปเป็นแห่งเดียวกัน ให้คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นผู้พิจารณาเสนอต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ พิจารณายุบเลิกหรือรวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนั้น ตามความจำเป็น และเหมาะสม โดยผ่านความเห็นชอบของสภาท้องถิ่น และเมื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำประกาศยุบเลิก หรือรวมศูนย์ พัฒนาเด็กเล็กแล้ว ให้รายงานจังหวัดและกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นทราบ

การบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

การบริหารงานเป็นเรื่องสำคัญสำหรับทุกหน่วยงาน การบริหารเป็นการใช้ทั้งศาสตร์และ ศิลป์ เพราะเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานที่มุ่งไปสู่ผลสำเร็จของงานอย่างมีประสิทธิภาพ

วัชรระ ภาโนชิต (2546 : 42 – 49) ได้รวบรวมความหมายของการบริหารงานที่นักวิชาการ ได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

ไลเคอร์ท (Likert) ได้ให้ความหมายของการบริหารไว้ว่า คือ กระบวนการของสังคมอย่างหนึ่งที่เกิดขึ้นกับกลุ่มคนกลุ่มหนึ่งที่เข้ามาร่วมกันทำเพื่อกิจกรรมอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างเพื่อให้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายตามที่กำหนดไว้ เป็นการกระทำที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการ กระตุ้นหรือช่วยให้เกิดการกระทำ การควบคุมและการทำให้เกิดการรวมกันเข้าเป็นหนึ่งเดียวกันอย่างมีระบบหรืออย่างไม่มีแบบแผน ทั้งในด้านบุคคลและด้านวัตถุ

แมรี (Marry) อธิบายว่า การบริหารเป็นศิลปะของการทำงานให้สำเร็จ โดยบุคคลอื่น ซึ่งผู้บริหารจะทำงานสำเร็จหรือไม่ นั่นก็โดยการเตรียมทุกอย่างไว้ล่วงหน้า เพื่อให้บุคคลอื่นปฏิบัติ โดยมุ่งเป้าหมายหลัก ซึ่งตัวผู้บริหารเองไม่จำเป็นต้องปฏิบัติงานดังกล่าวด้วยตนเอง

กลุคิก (Gulick) อธิบายว่า การบริหารเป็นการใช้ความรู้เพื่อแสวงหาความเข้าใจอย่างมีระบบ ว่าทำไม และอย่างไร จึงเป็นลักษณะของความเป็นศาสตร์ เพราะการบริหาร ได้ถูกศึกษาและจัดระเบียบให้เป็นทฤษฎี ที่ถูกกำหนดขึ้น โดยการทดสอบเปรียบเทียบกับประสบการณ์อยู่เสมอ

สำหรับการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้มีนักวิชาการ ได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

มงคลธร บัวประทุม (2552. ออนไลน์) ได้เสนอหลักการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กน่าย่อยอย่างยั่งยืน โดยยึดหลัก 5 ประการเป็นยุทธศาสตร์ ได้แก่ หลักการมีส่วนร่วม หลักการกระจายอำนาจ หลักความรับผิดชอบ หลักการบริหาร โดยใช้ศูนย์เด็กเล็กเป็นฐาน โดยยึดหลักดังนี้ “1 รัก” คือ ครูรักและเมตตาศิษย์ “4 นำ” คือ ศูนย์เด็กเล็ก “นำคุณ นำอยู่ นำเล่น นำเรียน” “5 คุณภาพ” คือ ที่ตั้งและสภาพแวดล้อมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กดี มีคุณภาพ ครูและบุคลากรของศูนย์ทุกคนมีคุณภาพ หลักสูตรได้มาตรฐานและมีคุณภาพ การเรียนการสอน การวัดผลประเมินผลการจัดกิจกรรม ส่งเสริมสุขภาพ สุขนิสัยส่งเสริมความรู้และพัฒนาการเด็กอย่างมีคุณภาพ การบริหารจัดการโดยกรรมการบริหารศูนย์ที่เข้มแข็งและมีคุณภาพ โดยมีการบริหารจัดการดังนี้

- 1) มีระบบบริหารจัดการที่ดี
- 2) มีระบบข้อมูลที่ทันสมัยและครอบคลุม
- 3) มีการทำงานแบบมีส่วนร่วมสูง
- 4) มีการบริหารจัดการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์
- 5) มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดจากทุกภาคส่วน
- 6) มีเครือข่ายเชื่อมโยงหลากหลาย
- 7) มีหน่วยงานภาครัฐ/เอกชน องค์กร สถาบันที่เป็นปรีกษา
- 8) มีทีมงานที่เข้มแข็ง

- 9) มีครู ผู้บริหารที่มีจิตสำนึก จิตอาสาสูง
- 10) มีการนิเทศ กำกับ ติดตามประเมินผลที่ได้อย่างต่อเนื่อง
- 11) มีระบบจุดใจที่ดี
- 12) มีการนำระบบประกันคุณภาพมาใช้

ชไมมณ ศรีสุรรักษ์ (2553) ได้เสนอแนวคิดในการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยไว้ว่า คือ ความพยายามที่จะดำเนินการจัดการศึกษาปฐมวัยด้านศูนย์เด็กเล็ก ครู หลักสูตร เด็ก วัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษาปฐมวัย เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยให้มีผลผลิตคือผู้เรียนที่เป็นเด็กปฐมวัยได้รับการพัฒนาอย่างมีคุณภาพที่สุด การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพื่อให้สถานศึกษาปฐมวัยดำเนินงานอย่างมีระบบตรงตามเป้าหมาย ช่วยให้ใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและประหยัดทั้งกำลังคน วัสดุอุปกรณ์และเวลา หน้าที่ของผู้บริหารในการจัดการศึกษาปฐมวัยควรบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยโดยใช้สถานศึกษาหรือโรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management) ต้องคำนึงถึงการกระจายอำนาจ การมีส่วนร่วมตัดสินใจในการจัดการศึกษาปฐมวัย มีการจัดการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น แนวการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานนั้นที่ความเชื่อว่า วิธีการทำงานให้บรรลุเป้าหมายนั้นทำได้หลายวิธี เช่น ใช้กระบวนการบริหารสถานศึกษาไปตามหลักของ POSDCORB (P หมายถึง Planning การวางแผนนโยบาย O หมายถึง Organizing จัดโครงสร้างขององค์กรและเจ้าหน้าที่รับผิดชอบ S หมายถึง Staffing การสรรหาบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางมาปฏิบัติงาน D หมายถึง Directing การอำนวยความสะดวกสั่งการและนิเทศ C หมายถึง Coordinating การประสานงานกับทุกฝ่ายให้ทำงานร่วมกันอย่างสามัคคี R หมายถึง Reporting การรายงานผลปฏิบัติงานและการแก้ไขปัญหา และ B หมายถึง Budgeting การจัดงบประมาณ วางแผนใช้เงินอย่างรอบคอบ ตลอดจนการบริหารทรัพยากรต้องคำนึงถึง 4M's ทั้งนี้จะต้องปล่อยให้โรงเรียนมีระบบการบริหารด้วยตนเอง โดยให้โรงเรียนมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการดำเนินการจัดการศึกษาปฐมวัยให้ได้สอดคล้องกับบริบทชุมชน บทบาทของผู้บริหารในการปฏิบัติการเรียนรู้ คือ เป็นผู้นำในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม ตลอดจนด้านนวัตกรรมเทคโนโลยี บริหารงานอย่างเป็นประชาธิปไตย โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคลากรให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนวัตกรรมในการเรียนรู้ทางการศึกษาปฐมวัยบรรลุตามจุดมุ่งหมายและนโยบายการจัดการศึกษา

สำหรับการดำเนินงานเพื่อถ่ายโอนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้แก่ชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน ได้มีนโยบายการถ่ายโอนงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามนโยบายการกระจายอำนาจและการปฏิรูประบบราชการ โดยส่งเสริมให้องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นเข้ามามี

ส่วนร่วมรับผิดชอบกิจกรรมการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยมีแนวคิด หลักการ วัตถุประสงค์ แนวทางการดำเนินงาน ดังนี้ (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. 2546)

1. แนวคิดและหลักในการดำเนินงาน

1.1 กรมการพัฒนาชุมชน ได้ส่งเสริมให้ประชาชนในชนบทจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขึ้นเพื่อเป็นสถานที่เลี้ยงดูเด็กอายุ 3-6 ปี ให้มีพัฒนาการที่สมวัยทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นของชุมชน บริหารงาน โดยคณะกรรมการพัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งเลือกจากประชาชนในชุมชนนั้นๆ ดังนั้นองค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นเป็นผู้นำกับดูแลและสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงาน กลุ่ม/องค์กรประชาชน มูลนิธิ ผู้ปกครอง และประชาชน ต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบและสนับสนุนกิจกรรมการดำเนินงานของศูนย์

1.2 รัฐบาลมีนโยบายที่ชัดเจนที่จะส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ลดขนาดและบทบาทภาคราชการลง เพิ่มศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชน และองค์กรชุมชนให้ปกครองส่วนท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนของตนเอง

1.3 กรมการพัฒนาชุมชนในฐานะหน่วยราชการ จะให้การสนับสนุนกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยคำนึงศักยภาพของท้องถิ่นและงบประมาณประจำปีที่ได้รับเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายข้างต้น กรมการพัฒนาชุมชนต้องปรับลดการสนับสนุนงบประมาณลงและส่งเสริมให้องค์กรชุมชนและชุมชนเข้ามารับผิดชอบ

1.4 การโอนถ่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มอบให้แก่ชุมชน หมายถึง การมอบให้องค์กรชุมชนรับผิดชอบในการส่งเสริมกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กภายใต้ขีดความสามารถและความพร้อมของชุมชน

1.5 อาคาร วัสดุอุปกรณ์ และกิจกรรมทั้งหมดของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กยังคงเป็นกรรมสิทธิ์ของประชาชนและชุมชนนั้นๆ เหมือนเดิม โดยอยู่ภายใต้การบริหารงานของคณะกรรมการพัฒนาเด็กเล็ก

1.6 กิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มอบให้องค์กรชุมชนรับผิดชอบ ในการส่งเสริมสนับสนุน คือ กิจกรรมที่กรมการพัฒนาชุมชนให้การสนับสนุนงบประมาณประจำปี เช่น อุปกรณ์การเรียนการสอน เครื่องเล่นเด็ก อาหารกลางวัน อาหารเสริม(นม) ฯลฯ

1.7 การมอบกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อาจมอบให้องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล และสุขาภิบาล โดยให้องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล และสุขาภิบาลพิจารณาไว้ให้การสนับสนุนงบประมาณในกิจกรรมทั้งหมดหรือบางกิจกรรมก็ได้ ทั้งนี้้องค์กรส่วนท้องถิ่นที่รับโอนอาจแสวงหาการสนับสนุนจากองค์กรชุมชนอื่น มูลนิธิ ผู้ปกครอง ฯลฯ อีกทางหนึ่งก็ได้

1.8 บทบาทหน้าที่หลักการถ่ายโอนของทีมพัฒนากรคือ การติดตามให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้รับการสนับสนุนกิจกรรมที่มีการถ่ายโอนอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งสนับสนุนให้กรรมการพัฒนาเด็กสามารถบริหารกิจกรรมพัฒนาเด็กเล็กของศูนย์พัฒนาในกรณีที่ต้องจัดการบริหารส่วนตำบลตั้งงบประมาณสนับสนุนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทุกกิจกรรม มิได้หมายความว่าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนั้นจะตกเป็นขององค์การบริหารส่วนตำบล เพราะตามหลักการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้อย่างมีประสิทธิภาพตามหลักการพัฒนาชุมชน

1.9 เด็กเล็กเป็นของชุมชนภายใต้การบริหารงานของกรรมการพัฒนาเด็กเล็กดังกล่าวไว้แล้ว ดังนั้นทีมงานของพัฒนากรต้องติดตามและส่งเสริมให้องค์การบริหารส่วนตำบลสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นไปตามหลักการพัฒนาชุมชนต่อไป

1.10 ในกรณีที่เทศบาลหรือสุขาภิบาลรับโอนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไปดำเนินการทั้งหมดทีมงานพัฒนากรก็อาจเข้าไปสนับสนุนเฉพาะด้านวิชาการแก่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนั้นๆ ได้ในกรณีที่เทศบาลหรือสุขาภิบาลร้องขอ

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อส่งเสริมให้องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล และสุขาภิบาล องค์กรประชาชน ผู้ปกครองและประชาชนทั่วไป เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2.2 เพื่อส่งเสริมและปูพื้นฐานให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยตามแนวทางการจัดการศึกษาของชาติ

2.3 เพื่อส่งเสริมให้องค์การบริหารส่วนตำบลได้ปฏิบัติหน้าที่ของตนตามพระราชบัญญัติ สภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มาตรา 76(6)

3. แนวทางในการดำเนินงาน

3.1 การเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้แก่ชุมชน เพื่อให้้องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล และสุขาภิบาล องค์กรชุมชน ผู้ปกครอง เกิดความตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาเด็กเล็ก รู้ปัญหา ข้อจำกัดของการพัฒนาเด็กในชุมชน ตลอดจนรู้บทบาทของตนเองในการมีส่วนร่วมที่จะแก้ไขปัญหานั้นๆ

3.2 การส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้แก่บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กเล็ก ถือเป็นกิจกรรมสำคัญที่ต้องดำเนินการแก้ไขอย่างต่อเนื่องด้วยวิธีต่างๆ ตามความเหมาะสมในแต่ละพื้นที่ เช่นการประชุม การฝึกอบรม สัมมนา การจัดเวทีประชาชน เป็นต้น

3.3 การกำหนดเป้าหมายของการถ่ายโอนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้พิจารณาได้เป็น 2 ลักษณะ คือ 1) เป้าหมายบุคคล คือ การกำหนดบุคคลที่มีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กเล็กที่จะต้องได้รับการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ ได้แก่ องค์กรบริหารส่วนตำบล เทศบาล และสุขาภิบาล กรรมการพัฒนาเด็กเล็ก องค์กรสตรี ผู้ปกครอง องค์กรประชาชน เอกชน มูลนิธิ และประชาชนทั่วไป โดยบุคคลแต่ละกลุ่มจะมีบทบาทในการสนับสนุนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแตกต่างกันไป 2) เป้าหมายกิจกรรมที่จะโอนถ่ายให้แก่ชุมชน คือ กิจกรรมในการพัฒนาเด็กเล็กและครอบครัวที่กรมพัฒนาชุมชนให้การสนับสนุนอยู่ นอกจากนั้นแล้วการให้การสนับสนุนกิจกรรมการพัฒนาเด็กเล็ก องค์กรบริหารส่วนตำบล เทศบาล และสุขาภิบาล กรรมการพัฒนาเด็กเล็ก องค์กรชุมชนเอกชน มูลนิธิ ผู้ปกครองและประชาชนทั่วไป สามารถให้การสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ตามศักยภาพและความพร้อมที่มี

4. ทิศทางและแนวทางการดำเนินงานสู่การปฏิบัติ

สำนักงานคณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น (ก.ด.) ได้กำหนดทิศทางและแนวทางการดำเนินงานสู่การปฏิบัติ ไว้ดังนี้

4.1 การพัฒนาระบบและรูปแบบการบริหารงานบุคคล

4.1.1 โดยการส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเป็นอิสระในการวางแผนยุทธศาสตร์การบริหารงานบุคคลของท้องถิ่นเอง ซึ่งมีเป้าหมายที่สอดคล้องกับแผนการกระจายอำนาจภายใต้กรอบมาตรฐานกลางและมาตรฐานทั่วไป แต่ต้องอยู่ภายใต้กรอบวงเงินร้อยละ 40 ของงบประมาณรายจ่ายประจำปีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นๆ

4.1.2 ส่งเสริมและปรับปรุงระบบการบริหารงานบุคคลให้เป็นระบบเปิดมากขึ้น สามารถที่จะดำเนินการให้มีการ โอน ย้าย สับเปลี่ยนบุคลากรกันได้ ระหว่างข้าราชการ/พนักงานส่วนท้องถิ่นประเภทเดียวกันและประเภทอื่นๆ

4.1.3 ส่งเสริมการจัดรูปแบบองค์กรและระบบการบริหารจัดการที่เป็นอิสระจากราชการทั่วไป ทั้งนี้ราชการบริหารส่วนกลางจะเป็นเพียงหน่วยงานกำกับดูแลและกำหนดกรอบแนวทางการบริหารงาน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ โดยอาจแบ่งบุคลากรออกเป็น 2 ประเภท คือยังคงเป็นพนักงานประจำอยู่ในระบบราชการ และเป็นพนักงานของท้องถิ่นตามระบบการจ้างโดยทำสัญญาซึ่ง อาจให้ทำหน้าที่ในการให้บริการสาธารณะต่างๆ หรือที่เป็นหน่วยงานกำกับและตรวจสอบองค์กรและระบบบริหารจัดการข้างต้น

4.1.4 สนับสนุนกระบวนการเพิ่มบทบาทภาคเอกชน ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจการสาธารณะ

4.2 การพัฒนาบุคลากร

4.2.1 ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการให้ความรู้และทักษะการปฏิบัติงาน ตลอดจนการพัฒนาทัศนคติที่ดีต่อหน้าที่ความรับผิดชอบ เพื่อประโยชน์ในการทำงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยการพัฒนาบุคลากรจะต้องดำเนินการทุกระยะตั้งแต่ก่อนการรับเข้าทำงานและระหว่างการทำงาน

4.2.2 ดำเนินการจัดทำนโยบายการพัฒนาบุคลากรส่วนท้องถิ่น นำเสนอสำนักงานคณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น (ก.ต.) ให้ความเห็นชอบ เพื่อเป็นกรอบให้ทุกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดำเนินการส่งเสริมการฝึกอบรมและพัฒนาข้าราชการ/พนักงานส่วนท้องถิ่นอย่างจริงจัง เป็นระบบทั่วถึงและต่อเนื่อง

4.2.3 ดำเนินการประสานและสนับสนุนการจัดตั้งสถาบันเพื่อการพัฒนาบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามแนวทางของแผนกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2543

4.2.4 ดำเนินการศึกษากำหนดและพัฒนาหลักสูตรการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น โดยรวบรวมข้อมูลการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรที่ดำเนินการในปัจจุบัน และประเมินความต้องการการฝึกอบรมและพัฒนาของบุคลากรส่วนท้องถิ่น เพื่อกำหนดกลุ่มเป้าหมาย แนวทางการฝึกอบรม หลักสูตร แนวทางการฝึกอบรม การติดตามประเมินผลการฝึกอบรมและพัฒนา ตลอดจนจัดให้มีการฝึกอบรมและพัฒนาการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น

4.2.5 การส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือ สนับสนุน และประสานกับหน่วยงานภาครัฐ เอกชน ท้องถิ่น องค์กรระหว่างประเทศ ดำเนินการพัฒนาบุคลากรส่วนท้องถิ่น ทั้งในด้านการศึกษา ทุนการฝึกอบรม เพื่อการพัฒนาบุคลากรและระบบงานบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น

4.2.6 พิจารณาศึกษาด้านสิทธิประโยชน์ตอบแทนข้าราชการ/พนักงานส่วนท้องถิ่น โดยยึดหลักความรู้ความสามารถ และประสิทธิภาพ โดยไม่อิงกับระดับตำแหน่ง พร้อมสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถจากแหล่งต่างๆ เข้ามาปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดดำเนินการตามภารกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีค่าใช้จ่ายด้านบุคลากรต่ำกว่าร้อยละ 40 ของงบประมาณรายจ่ายประจำปี อาจเพิ่มเงินเดือนกรณีพิเศษให้ข้าราชการ/พนักงานส่วนท้องถิ่นในองค์กรนั้นๆ ได้มากกว่าที่กำหนดไว้ตามปกติ หรือการพิจารณาจัดสรรเงินค่าตอบแทนพิเศษ หรือพิจารณาเรื่องระบบทุนการศึกษาต่อเป็นต้น เพื่อสร้างขวัญ กำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่

4.3 การพัฒนาระบบการติดตามประเมินผล

4.3.1 พิจารณากำหนดประเด็นการติดตามประเมินผลกระบวนการบริหารงานบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยคำนึงถึงความต้องการและการนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงและพัฒนาระบบงาน

4.3.2 ดำเนินการพัฒนาตัวชี้วัดและกำหนดเกณฑ์มาตรฐานการประเมินโดยจำแนกเป็นเกณฑ์มาตรฐานด้านความสัมฤทธิ์ผลของการปฏิบัติงานของบุคคล และเกณฑ์มาตรฐานด้านการบริหารจัดการขององค์กร

4.3.3 ดำเนินการพัฒนาออกแบบและจัดทำคู่มือในการติดตามประเมินผล

4.3.4 พิจารณาจัดทำโครงการนำร่องการพัฒนากระบวนการติดตามประเมินผลเพื่อการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น

4.4 การพัฒนาระบบเทคโนโลยีและการเชื่อมโยงเครือข่าย

4.4.1 ดำเนินการพัฒนา และวางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น โดยออกแบบและวางระบบฐานข้อมูล และนำระบบเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และการสื่อสารมาใช้ในการบริหารและจัดการระบบงานสารสนเทศ

4.4.2 ส่งเสริม สนับสนุน และประสานงาน ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำและวางแผนการพัฒนาระบบสารสนเทศ รวมทั้งได้เชื่อมโยงการใช้ระบบงานสารสนเทศร่วมกันเป็นระบบเครือข่าย โดยจัดทำระบบการเชื่อมโยงระหว่างสำนักงานคณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยใช้เครือข่ายสื่อสารของสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นหลัก ทั้งนี้เพื่อเป็นการใช้ประโยชน์ในทรัพยากรร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถประสานการใช้ข้อมูลเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว

4.4.3 ส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพัฒนาและนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการปฏิบัติงาน เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงาน

4.4.4 ส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีความรู้ ความสามารถในการพัฒนา การจัดการและประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในองค์กร

4.4.5 ส่งเสริมให้มีการจัดทำโครงการนำร่องการพัฒนาสารสนเทศเพื่อการบริหารงานบุคคลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการเชื่อมโยงการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อสร้างเป็นฐานข้อมูลบุคลากรส่วนท้องถิ่นของสำนักงานคณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น และขยายผลโครงการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นร่วมใช้ประโยชน์ในโอกาสต่อไป

มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง สถานที่ดูแลและให้การศึกษาเด็ก อายุระหว่าง 3 – 5 ปี มีฐานะเทียบเท่าสถานศึกษา เป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งเอง และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของส่วนราชการต่างๆ ที่ถ่ายโอนให้อยู่ในความดูแลรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น ศูนย์อบรมเด็ก เด็กก่อนเกณฑ์ในวัด/มัสยิด กรมการศาสนา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กรมการพัฒนาชุมชน และศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (เด็ก 3 ขวบ) รับถ่ายโอนจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ฯลฯ ซึ่งต่อไปนี้ เรียกว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเด็กเป็นทรัพยากรที่ทรงคุณค่า และมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศชาติในอนาคต การพัฒนาเด็กให้ได้รับความพร้อมทั้งด้านร่างกายอารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาจึงนับเป็นภารกิจสำคัญที่หน่วยงานซึ่งรับผิดชอบจะต้องตระหนัก และให้ความสนใจ เพื่อให้การพัฒนาเด็กเป็นไปอย่างมีคุณภาพและได้มาตรฐานเหมาะสมกับวัย

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะหน่วยงานซึ่งมีภารกิจหน้าที่รับผิดชอบด้านการพัฒนาเด็ก ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญและกฎหมายว่าด้วยแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ ไม่ว่าจะเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบใดก็ตาม ทั้งองค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล หรือเมืองพัทยาที่ดี ล้วนแต่มีบทบาทที่สำคัญในการบริหารจัดการเกี่ยวกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้งสิ้น ปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้จัดตั้ง และดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กพร้อมทั้งถ่ายโอนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งเดิมอยู่ในความดูแลรับผิดชอบของส่วนราชการต่างๆ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่รับผิดชอบในการส่งเสริมและพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในทุกๆ ด้าน เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ และได้มาตรฐานกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ได้เล็งเห็นความสำคัญในการจัดทำมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้สามารถดำเนินงานเพื่อพัฒนาเด็กได้อย่างมีคุณภาพ และเหมาะสม ซึ่งจะ เป็นแนวทางให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือปฏิบัติในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต่อไป สำหรับมาตรฐานดังกล่าว ได้รวบรวม และจัดทำขึ้นจำแนกออกมาเป็นมาตรฐานการดำเนินงาน 4 ด้าน ประกอบด้วย (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2548 : 1-28)

1. มาตรฐานด้านบุคลากร และการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

เป็นการกำหนดมาตรฐานสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วย ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ นายกฯ และปลัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนบุคลากรซึ่งทำหน้าที่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อาทิ หัวหน้าศูนย์

พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ดูแลเด็ก ผู้ประกอบอาหารและผู้ทำความสะอาด เป็นต้น โดยบุคลากรที่เกี่ยวข้องจะต้องมีคุณสมบัติ บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบในการบริหารจัดการเพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินงานให้การศึกษาและพัฒนาการสำหรับเด็กได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการด้วยความเหมาะสม และเป็นไปตามความต้องการของท้องถิ่น ดังนี้

1.1 คุณสมบัติ

1.1.1 ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ นายกเทศมนตรี นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดเทศบาล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล รวมถึงผู้บริหารการศึกษา ได้แก่ ผู้อำนวยการสำนัก ผู้อำนวยการกอง หัวหน้ากองการศึกษา ควรมีคุณสมบัติที่สำคัญ ดังนี้

1.1.1.1 มีความรู้ความเข้าใจ และตระหนักถึงความสำคัญในการดำเนินงานด้านการให้การศึกษา และพัฒนาการเด็กเล็ก

1.1.1.2 มีนโยบายแผนและงบประมาณเพื่อการดำเนินงานที่ชัดเจนในการส่งเสริม และสนับสนุนการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กให้มีคุณภาพ

1.1.2 บุคลากรซึ่งทำหน้าที่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้แก่ หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ดูแลเด็ก ผู้ประกอบอาหาร และผู้ทำความสะอาด ควรมีคุณสมบัติที่สำคัญ ดังนี้

1.1.2.1 หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีสถานภาพเป็นพนักงานส่วนท้องถิ่นหรือพนักงานจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามมาตรฐานทั่วไปหรือหลักเกณฑ์เกี่ยวกับพนักงานส่วนท้องถิ่นหรือพนักงานจ้างที่ออกตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และควรมีคุณสมบัติ ดังนี้

- 1) มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษาขึ้นไปสาขาวิชาเอกอนุบาลศึกษาหรือปฐมวัย หรือปริญญาทางการศึกษา หรือทางวิชาชีพสาขาอื่นๆ ที่คณะกรรมการกลางพนักงานส่วนท้องถิ่นรับรอง และมีประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยมาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ปี
- 2) มีคุณสมบัติทั่วไป และคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่งตามมาตรฐานทั่วไปที่คณะกรรมการกลางพนักงานส่วนท้องถิ่นกำหนด
- 3) มีความรู้เรื่องโภชนาการ และอาหารเป็นอย่างดี
- 4) ไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี
- 5) ไม่เป็นผู้มีประวัติการกระทำผิดต่อเด็ก หรือละเมิดสิทธิเด็ก
- 6) ไม่เป็นผู้เคยต้องรับโทษจำคุก โดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ความผิดที่เป็นลหุโทษ หรือความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท

7) แพทย์ให้การรับรองว่ามีสุขภาพจิตดี สุขภาพแข็งแรง ไม่เป็นโรคติดต่อร้ายแรง ไม่เป็นผู้วิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือน ไม่สมประกอบ และไม่เป็นผู้ติดสารเสพติด

1.1.2.2 ผู้ดูแลเด็ก มีวุฒิการศึกษาตามที่คณะกรรมการกลางพนักงานส่วนท้องถิ่นกำหนด โดยมีสถานภาพเป็นพนักงานจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามมาตรฐานทั่วไปหรือหลักเกณฑ์เกี่ยวกับพนักงานจ้างที่ออกตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 และควรมีคุณสมบัติ ดังนี้

1) มีคุณสมบัติทั่วไป และคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่งตามมาตรฐานทั่วไปที่คณะกรรมการกลางพนักงานส่วนท้องถิ่นกำหนด

2) ไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี

3) ไม่มีประวัติการกระทำผิดต่อเด็ก หรือละเมิดสิทธิเด็ก

4) ไม่เป็นผู้เคยต้องรับโทษจำคุก โดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ความผิดที่เป็นลหุโทษ หรือความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท

5) แพทย์ให้การรับรองว่ามีสุขภาพจิตดี สุขภาพแข็งแรง ไม่เป็นโรคติดต่อร้ายแรง ไม่เป็นผู้วิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือน ไม่สมประกอบ และไม่เป็นผู้ติดสารเสพติด

6) มีระดับวุฒิภาวะ และบุคลิกลักษณะเหมาะสม ทั้งด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม มีความตั้งใจปฏิบัติงานด้วยความรัก ความอ่อนโยน เอื้อต่อการปฏิบัติหน้าที่ในการดูแลเด็กเล็กอย่างเหมาะสม

7) เป็นบุคคลที่มีความรักเด็ก มีอุปนิสัยสุ่มเยือกเย็น และมีความซื่อสัตย์

8) มีประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยมาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ปี

1.1.2.3 ผู้ประกอบอาหาร ควรมีคุณสมบัติที่สำคัญ ดังนี้ มีคุณสมบัติเช่นเดียวกับผู้ดูแลเด็ก ยกเว้น วุฒิการศึกษา ควรจบการศึกษาไม่ต่ำกว่าภาคบังคับ และควรเป็นผู้มีความรู้เรื่องโภชนาการ และอาหารเป็นอย่างดี

1.1.2.4 ผู้ทำความสะอาด ควรมีคุณสมบัติที่สำคัญ ดังนี้ มีคุณสมบัติเช่นเดียวกับผู้ดูแล ยกเว้น วุฒิการศึกษา ควรจบการศึกษาไม่ต่ำกว่าภาคบังคับ

1.2 บทบาทหน้าที่

1.2.1 ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

1.2.1.1 สำรวจความต้องการของชุมชน ในการจัดตั้ง และดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.2.1.2 กำหนดโครงสร้างการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามความพร้อมด้านทรัพยากรบุคคล สถานที่ และฐานะการคลังของแต่ละท้องถิ่น

1.2.1.3 จัดทำแผนงานโครงการ และงบประมาณในการจัดตั้ง และสนับสนุนการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมทั้งจัดทำข้อตกลงความเห็นชอบจากสภาท้องถิ่น

1.2.1.4 จัดทำประกาศจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.2.1.5 จัดทำระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.2.1.6 กำหนดแผนปฏิบัติการและงบประมาณในการส่งเสริมและพัฒนา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทุกด้านอย่างต่อเนื่อง

1.2.1.7 ควบคุม กำกับดูแลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพและถูกต้องตามหลักวิชาการ

1.2.2 หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรมีบทบาทหน้าที่รับผิดชอบดูแลบุคลากร และการดำเนินงานภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นไปตามนโยบาย และแผนงานที่วางไว้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ แลด้วยความเรียบร้อย เกิดประโยชน์ต่อเด็กมากที่สุด

1.2.3 ผู้ดูแลเด็ก ควรมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

1.2.3.1 ปฏิบัติหน้าที่ตามกิจวัตรของเด็กเพื่อให้เด็กมีความเจริญเติบโต มีพัฒนาการทุกด้านตามวัย

1.2.3.2 ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในลักษณะบูรณาการเชิงสร้างสรรค์ กล่าวคือ ให้เด็กได้พัฒนาด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม และจริยธรรมไปพร้อมๆ กัน โดยให้โอกาสเด็กเรียนรู้จากสิ่งของ และผู้คนที่อยู่รอบข้าง ซึ่งเด็กจะเรียนรู้โดยประสาทสัมผัสทั้งห้า การเคลื่อนไหว การเล่น และการลงมือกระทำ ดังนั้น ผู้ดูแลเด็กจะต้องส่งเสริมให้โอกาสเด็กได้พัฒนาอย่างเต็มที่ รวมทั้งการปฏิสัมพันธ์กับเด็กด้วยคำพูด และกิริยาท่าทางที่นุ่มนวล อ่อนโยนแสดงความรัก ความอบอุ่นต่อเด็ก

1.2.3.3 สังเกต และบันทึกความเจริญเติบโต พฤติกรรม พัฒนาการต่างๆ ของเด็กเพื่อจะ ได้เห็นความเปลี่ยนแปลงทั้งปกติ และผิดปกติที่เกิดขึ้นกับเด็ก ซึ่งจะนำไปสู่การค้นหาสาเหตุ และวิธีการแก้ไขได้ทันท่วงที

1.2.3.4 จัดสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัย ถูกสุขลักษณะ เหมาะสมในการพัฒนาเด็กทุกด้าน ทั้งภายในอาคารและภายนอกอาคารให้สะอาด มีความปลอดภัย และเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก

1.2.3.5 ประสานสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับพ่อแม่ ผู้ปกครอง และสมาชิกในครอบครัว ตลอดจนเป็นสื่อกลางในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่ ผู้ปกครองและสมาชิกในครอบครัว เพื่อทราบถึงพฤติกรรม พัฒนาการเปลี่ยนแปลง ได้อย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง

1.2.3.6 มีการพัฒนาตนเองในทางวิชาการ และอาชีพ ใฝ่หาความรู้ และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ดังนี้

1) การพัฒนาด้านความรู้ทางวิชาการ และทักษะอาชีพอย่างต่อเนื่อง เช่น การศึกษาหาความรู้ การเข้ารับการอบรมเพิ่มเติมอย่างสม่ำเสมอ การติดตามความเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ และเทคโนโลยีอาศัยสื่อที่หลากหลาย รวมทั้งการรวมกลุ่มแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การศึกษาดูงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีคุณภาพ การเข้าร่วมเป็นสมาชิกและการจัดตั้งชมรมเครือข่ายสำหรับผู้ดูแลเด็ก ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์โดยตรงแก่ผู้ดูแลเด็ก

2) การพัฒนาด้านบุคลิกภาพ เช่น การพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจ และจริยธรรม โดยเน้นการพัฒนาตนเอง การรู้จักตนเอง และผู้อื่น การสื่อสาร และการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง

1.2.3.7 รู้จักใช้ประโยชน์จากแหล่งข้อมูล ความรู้ และเครือข่าย การปฏิบัติงาน เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานในด้านต่างๆ จากหน่วยงานภาครัฐ องค์กรเอกชน และแหล่งข้อมูลต่างๆ ในชุมชน ดังนี้

1) หน่วยงานภาครัฐ เช่น กระทรวงมหาดไทย (กรมการพัฒนาชุมชน กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ) กระทรวงแรงงาน (กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน) กระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัวมหาวิทยาลัยมหิดล กระทรวงสาธารณสุข (กรมอนามัย กรมสุขภาพจิต) กระทรวงวัฒนธรรม (กรมการศาสนา) กระทรวงกลาโหม (กองทัพเรือ) เป็นต้น

2) องค์กรเอกชน สมาคม และมูลนิธิต่างๆ เช่น สมาคม วายดับเบิลยู ซี เอ มูลนิธิเด็กอ่อนในสลัมในพระอุปถัมภ์สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ มูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก มูลนิธิช่วยเหลือเด็กยากจน ซี ซี เอฟ ในประเทศไทยสภาองค์กรพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ (สอคย.) องค์กรยูนิเซฟ เซฟเดอะ ชิลเดรน ยู เอส เอ สภาสตรีแห่งชาติในพระบรมราชินูปถัมภ์ สหทัยมูลนิธิ มูลนิธิดวงประทีป เป็นต้น

3) แหล่งข้อมูลความรู้ในชุมชน เช่น สถานีอนามัย โรงพยาบาล สถานรับเลี้ยงเด็กในนิคมต่างๆ สำนักงานพัฒนาสังคมและสวัสดิการจังหวัด (กรมการพัฒนาสังคมและสวัสดิการ) ศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน (สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน) องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต่างๆ โรงเรียนประถมศึกษาในชุมชน ศูนย์สื่อประจำหมู่บ้านของสำนักงาน คณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน ศูนย์บริการสาธารณสุข ศูนย์สงเคราะห์เด็กปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนในชุมชน (กรุงเทพมหานคร) ข้าราชการครู หรือข้าราชการอื่นๆ ซึ่งเป็นผู้ทรงความรู้ หรือที่เกษียณอายุแล้ว เป็นต้น

1.2.4 ผู้ประกอบอาหาร ควรมีบทบาทหน้าที่ในการประกอบอาหารให้ถูกสุขลักษณะถูกอนามัย และโภชนาการสำหรับเด็กปฐมวัย รวมทั้งการแต่งกายสะอาดเรียบร้อย การจัดสถานที่เตรียมและปรุงอาหาร จัดเครื่องสุขภัณฑ์เครื่องครัวสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อยและมีการจัดการขยะถูกสุขลักษณะ

1.2.5 ผู้ทำความสะอาด ควรมีบทบาทหน้าที่ในการทำความสะอาด ดูแลรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อย ทั้งภายในและภายนอกอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.3 ด้านรูปแบบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.3.1 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งได้แก่บุคคลที่ได้รับการคัดเลือกจากชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้แต่งตั้ง โดยกำหนดจำนวนตามความเหมาะสม โดยจะต้องประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนกลุ่มองค์กรประชาคม ผู้แทนผู้ปกครองผู้แทนผู้ดูแลเด็ก อย่างละ ไม่น้อยกว่า 1 คน โดยมีหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทำหน้าที่เลขานุการคณะกรรมการ โดยตำแหน่ง

1.3.2 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบริหารจัดการโดยคณะกรรมการบริหารศูนย์มี นายกเทศมนตรี/นายกองค์การบริหารส่วนตำบล หรือผู้ที่นายกเทศมนตรี/นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมอบหมายเป็นประธาน ยกเว้นศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด/มัสยิดที่รับถ่ายโอนจากกรมการศาสนาให้เจ้าอาวาสหรือผู้ที่เจ้าอาวาสมอบหมายเป็นประธาน

1.3.3 การบริหารงบประมาณและการบริหารงานบุคคล เป็นหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะต้องปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย และมาตรฐานทั่วไปหรือหลักเกณฑ์ที่ออกตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 และมาตรฐานด้านบุคลากรและการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนด

1.3.4 ให้คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำหน้าที่ประเมินผู้ดูแลเด็ก ผู้ประกอบอาหาร และผู้ทำความสะอาด ในด้านความรู้ความสามารถให้เป็นไปตามมาตรฐานด้านบุคลากรและการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กำหนด และเสนอผลการประเมินให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประกอบการพิจารณาคัดเลือกต่อไป

1.4 การบริหารจัดการ

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พุทธศักราช 2542 ซึ่งออกตามความในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้บัญญัติอำนาจและหน้าที่ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกประเภทรับผิดชอบการจัดบริการสาธารณะให้แก่ประชาชนในพื้นที่ ซึ่งรวมถึงการจัดการศึกษาด้วยและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บททางการศึกษาก็ได้บัญญัติไว้ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาระดับใดก็ได้ ตามความพร้อมความเหมาะสม และความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ ประกอบด้วยแผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้กำหนดให้การศึกษาปฐมวัย หรือก่อนประถมศึกษา เป็นหน้าที่ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดทำ โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อเป็นการกระจาย โอกาสให้ประชาชนผู้ปกครองได้รับบริการเพื่อเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กปฐมวัยอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพจึงควรกำหนดแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นไปตามนโยบายและวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1.4.1 นโยบาย จัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (อายุ 3-5 ปี) ด้วยความร่วมมือของชุมชนเพื่อกระจายโอกาสการเตรียมความพร้อม พัฒนาเด็กทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญาอย่างเหมาะสมตามวัย และเต็มตามศักยภาพ ตลอดจนเพื่อแบ่งเบาภาระของผู้ปกครอง และเป็นพื้นฐานของการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นต่อไป

1.4.2 เป้าหมาย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับผิดชอบในการบริหารและจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพตามหลักวิชาการ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง และด้วยความร่วมมือของประชาชนในชุมชนท้องถิ่นนั้นๆ

1.4.3 วัตถุประสงค์

1.4.3.1 เพื่อส่งเสริม และสนับสนุนให้เด็กได้รับการดูแลที่ถูกต้องสุขลักษณะ และได้รับการฝึกฝนพัฒนาตามวัยและเต็มตามศักยภาพ

1.4.3.2 เพื่อพัฒนาความพร้อมของเด็กในทุกๆ ด้านแบบองค์รวม ตามหลักจิตวิทยาพัฒนาการและหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย

1.4.3.3 เพื่อกระตุ้นให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัด และพัฒนาความพร้อมของเด็กก่อนเข้าเรียนระดับประถมศึกษา ตลอดจนส่งเสริมให้ครอบครัวเป็นฐานในการเลี้ยงดู และพัฒนาเด็กได้อย่างถูกวิธี

1.4.3.4 เพื่อส่งเสริม สนับสนุนความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับชุมชน ให้สามารถร่วมกันวางแผน และดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายได้

1.4.3.5 เพื่อแบ่งเบาภาระการอบรมเลี้ยงดูเด็กของผู้ปกครองที่มีรายได้น้อย ไม่สามารถออกไปประกอบอาชีพได้โดยสะดวก และเป็นภาระการกระจายโอกาสในการพัฒนาความพร้อมสำหรับเด็กทุกคนให้ได้รับการพัฒนาอย่างทั่วถึง

1.4.3.6 เพื่อให้การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นไปอย่างเหมาะสมและมีคุณภาพ

1.4.4 การจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กรณีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประสงค์จะจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรมีสถานที่ อาคารและดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1.4.4.1 สำรวจความต้องการของชุมชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ดำเนินการสำรวจความต้องการของชุมชนในประเด็นดังต่อไปนี้

1) ความต้องการให้จัดตั้งศูนย์
2) ความต้องการ ในการส่งเด็กเข้าเรียน ควรมีเด็กที่รับบริการ อายุ 3 – 5 ปี
ไม่น้อยกว่า 20 คน ขึ้นไป

3) ความต้องการให้ศูนย์จัดบริการ

1.4.4.2 รูปแบบการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
พิจารณาขอบหมายให้ผู้ดำรงตำแหน่งบุคลากรทางการศึกษาหรือพนักงานจ้างที่มีคุณสมบัติเพื่อแต่งตั้งเป็นหัวหน้าศูนย์และแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยมีหัวหน้าศูนย์รับผิดชอบการดำเนินงานภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.4.4.3 จัดทำแผนดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และขออนุมัติขอความเห็นชอบจากสภาท้องถิ่นให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำแผนดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อนำเข้าสู่แผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และจัดทำสถิติเพื่อขอรับความเห็นชอบจากสภาท้องถิ่นต่อไป

1.4.4.4 จัดทำโครงการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
จัดทำโครงการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อเสนอขอรับงบประมาณในการดำเนินการจากผู้มีอำนาจอนุมัติองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.4.4.5 จัดทำระเบียบ/ข้อบังคับขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นว่าด้วย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดระเบียบ หรือข้อบังคับขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นว่าด้วยศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องถือปฏิบัติในการบริหารจัดการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.4.4.6 จัดทำประกาศจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดทำประกาศจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประกาศให้สาธารณชนทราบ

1.4.4.7 การยุบ/เลิก หรือรวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเมื่อจำนวนเด็กเล็กที่รับ บริการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอต่อการจัดชั้นเรียนและกิจกรรมการเรียนหรือ กรณีที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประสงค์จะรวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตั้งแต่ 2 แห่งขึ้นไปเป็นแห่ง เดียวกัน ให้คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นผู้พิจารณาเสนอต่อองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น ให้พิจารณายุบเลิกหรือรวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนั้น ตามความจำเป็นและเหมาะสม โดยผ่าน ความเห็นชอบของสภาท้องถิ่น และเมื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำประกาศยุบเลิก หรือรวม ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแล้ว ให้รายงานจังหวัดและกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นทราบ

1.4.5 แนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การบริหารจัดการศูนย์ พัฒนาเด็กเล็ก จะต้องคำนึงถึงขอบข่ายของงานสายการบังคับบัญชาและระเบียบกฎหมายที่ เกี่ยวข้อง ทั้งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ที่กำหนดให้สถานศึกษาต้อง บริหารจัดการให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด โดยจะต้องจัดให้มีการประเมินตนเองทุกปี เพื่อ ตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการจัดการการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ดังนั้น เพื่อให้ศูนย์ พัฒนาเด็กเล็กสามารถให้การดูแล และพัฒนาผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพได้มาตรฐาน ควรพิจารณา จัดแบ่งงานที่จะต้องปฏิบัติในการบริหารจัดการศูนย์ฯ ให้ครอบคลุมลักษณะงานต่อไปนี้

1.4.5.1 งานบุคลากรและการบริหารจัดการ

1.4.5.2 งานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม

1.4.5.3 งานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร

1.4.5.4 งานการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน

1.4.5.5 งานธุรการ การเงิน และพัสดุ

ทั้งนี้ หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรจัดให้มีผู้รับผิดชอบงานดังกล่าวโดย แบ่งและมอบหมายงานตามความถนัด ความสามารถ และลักษณะของงานที่ต้องดำเนินการทั้ง 5 งาน อย่างไรก็ตาม ในการจัดแบ่งงานดังกล่าวควรคำนึงถึงความพร้อม และศักยภาพของแต่ละ ศูนย์ฯ ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็กอาจรวมลักษณะงานวิชาการและงานกิจการ นักเรียนเป็นงานกลุ่มเดียวกัน และ/หรือรวมลักษณะงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม กับงาน

ธุรการ การเงิน พัสดุ เป็นกลุ่มงานเดียวกัน เป็นต้น การบริหารงานทั้ง 5 งาน ให้มีคุณภาพมีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

1) งานบุคลากรและการบริหารจัดการ ที่มีลักษณะงานที่ต้องปฏิบัติ ดังนี้

1.1) สรรหา หรือจัดจ้างบุคลากรเพื่อปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีจำนวนตามความจำเป็นและสอดคล้องกับศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น หัวหน้าศูนย์ ผู้ดูแลเด็ก ผู้ประกอบอาหาร ผู้ทำความสะอาด โดยใช้หลักเกณฑ์การสรรหาตามมาตรฐานและหลักเกณฑ์ทั่วไปที่คณะกรรมการกลางพนักงานส่วนท้องถิ่นกำหนด ยกเว้นกรณีศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด/มัสยิด ให้คณะกรรมการบริหารศูนย์วัด/มัสยิดเป็นผู้พิจารณาสรรหา และแจ้งให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้จัดจ้าง

1.2) กำหนดจำนวนอัตรากำลังบุคลากร และเงินเดือน ค่าจ้าง ค่าตอบแทนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ดังนี้

(1) ผู้ดูแลเด็ก จำนวนกำหนดเป็นสัดส่วนต่อเด็กเล็ก 1 : 20 หากมีเศษตั้งแต่ 10 คน ขึ้นไป ให้เพิ่มผู้ดูแลเด็กอีก 1 คน

(2) ผู้ประกอบอาหารกำหนดจำนวนได้ตามความจำเป็นเหมาะสมตามฐานะการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(3) ผู้ทำความสะอาดกำหนดจำนวนได้ตามขนาดของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คือ ศูนย์ฯ ขนาดเล็ก (จำนวนเด็กไม่เกิน 200 คน) มีอัตราไม่เกิน 2 คน ศูนย์ฯ ขนาดใหญ่ (จำนวนเด็กตั้งแต่ 200 คน ขึ้นไป) มีอัตราไม่เกิน 4 คน ตามฐานะการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(4) กำหนดอัตราเงินเดือน ค่าจ้าง ค่าตอบแทน สิทธิหรือสวัสดิการอื่นที่พึงได้ตามที่มีกฎหมายบัญญัติไว้ ดังนี้

(4.1) ผู้ที่มีวุฒิการศึกษาภาคบังคับกำหนดอัตราเดือนละไม่น้อยกว่า 4,640 บาท

(4.2) ผู้ที่มีวุฒิการศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) หรือผู้ที่มีวุฒิการศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) กำหนดอัตราเดือนละไม่น้อยกว่า 5,260 บาท

(4.3) ผู้ที่มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการขึ้นไป สาขาวิชาเอกอนุบาลศึกษาหรือปฐมวัย หรือปริญญาทางการศึกษา หรือทางวิชาชีพสาขาอื่นๆ ที่คณะกรรมการกลางพนักงานส่วนท้องถิ่นรับรอง

ผู้ที่มีวุฒิการศึกษาตาม (4.1) (4.2) (4.3) ต้องมีประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยมาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ปี กำหนดอัตราเดือนละไม่น้อยกว่า 7,260 บาท

1.3) สิทธิ หรือสวัสดิการอื่นที่พึงได้รับตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ ให้กำหนดไปตามอัตราที่กฎหมายนั้นกำหนด

1.4) กำหนดการจัดชั้นเรียนห้องละไม่เกิน 20 คน หากมีเศษเกิน 10 คน ให้จัดเพิ่มได้อีก 1 ห้อง

1.5) จัดทำงบประมาณค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร เช่น เงินเดือน ค่าจ้าง ค่าตอบแทนสวัสดิการอื่นที่พึงได้รับตามที่กฎหมายบัญญัติ ตลอดจนการพัฒนาบุคลากร

1.6) กำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากร ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.7) จัดทำระเบียบ ข้อบังคับ และทะเบียนประวัติบุคลากร

1.8) นิเทศ อบรม และพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถในหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างต่อเนื่อง

1.9) บริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้านอื่นๆ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และบุคลากรที่เกี่ยวข้องควรปฏิบัติตามมาตรฐานด้านบุคลากรและการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกำหนดไว้

2) งานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ให้ถือปฏิบัติตามมาตรฐานด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกำหนดไว้

3) งานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ให้ถือปฏิบัติตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรกำหนดไว้

4) งานการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน ให้ถือปฏิบัติตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน

5) งานธุรการ การเงิน และพัสดุ มีลักษณะงานที่ต้องปฏิบัติ ดังนี้

5.1) งานพัสดุ เป็นการจัดทำ จัดซื้อ จัดหาและจำหน่ายทะเบียนพัสดุ รวมทั้งเสนอความต้องการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการ

5.2) งานธุรการ และสารบรรณ ได้แก่ การจัดทำข้อมูลสถิติ จัดทำทะเบียนหนังสือรับ-ส่ง การควบคุมและจัดเก็บเอกสาร การจัดทำประกาศและคำสั่ง การจัดทำทะเบียนนักเรียนการรับสมัครนักเรียน

5.3) งานการเงิน ได้แก่ การจัดทำงบประมาณ การทำบัญชีการเงิน การเบิกจ่ายเงิน ซึ่งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะถือปฏิบัติเกี่ยวกับรายรับ

5.4) จ่ายตามระเบียบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

1.4.6 ให้สำนัก/กองการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงาน ซึ่งมีหน้าที่ความรับผิดชอบในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เป็นไปตามระเบียบ และมาตรฐานที่กำหนดสำหรับการจัดเก็บค่าใช้จ่ายจากผู้ปกครองให้อนุโลมใช้ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยเงินบำรุงการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัด และระเบียบอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.5 กรณีเป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับถ่ายโอนจากส่วนราชการต่างๆ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับผิดชอบในการบริหารและดำเนินงานตามแนวทางที่กำหนดในมาตรฐานด้านบุคลากรและการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในส่วนที่เกี่ยวข้องข้างต้น

สรุปการกำหนดมาตรฐานการดำเนินงานสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านบุคลากร และการบริหารจัดการนั้น บุคลากรที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประกอบด้วยผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ นายกฯ และปลัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนบุคลากรซึ่งทำหน้าที่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อาทิ หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ดูแลเด็ก ผู้ประกอบอาหาร และผู้ทำความสะอาด เป็นต้น โดยบุคลากรที่เกี่ยวข้องจะต้องมีคุณสมบัติ บทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบในการบริหารจัดการเพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินงานให้การศึกษาและพัฒนาการสำหรับเด็กได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการด้วยความเหมาะสม และเป็นไปตามความต้องการของท้องถิ่น ดังนั้น การบริหารงานด้านบุคลากรและการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนั้นต้องให้เป็นไปตามมาตรฐานตามที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกำหนดไว้เพื่อให้เด็กพัฒนาด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม และจริยธรรมไปพร้อมๆ กัน โดยให้เด็กเรียนรู้จากสื่อการสอนพัฒนาการของเด็กและบุคคลที่อยู่รอบข้าง ดังนั้นผู้ดูแลเด็กจะต้องส่งเสริมให้โอกาสเด็กได้พัฒนาอย่างเต็มที่รวมทั้งการปฏิสัมพันธ์กับเด็กด้วยคำพูด และกิริยาท่าทางที่นุ่มนวลอ่อนโยนและแสดงความรักความอบอุ่นแก่เด็ก

2. มาตรฐานด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย

2.1 อาคารสถานที่

2.1.1 ที่ตั้ง

สถานที่ตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรอยู่ในพื้นที่ซึ่งมีขนาดเหมาะสม และต้องไม่อยู่ในพื้นที่ ซึ่งอาจเสี่ยงต่ออันตราย ได้แก่ บริเวณชนถ่ายแก๊ส น้ำมัน สารเคมี หรือสารพิษ มลภาวะทางอากาศ แสง และเสียงที่มากเกินไป หากไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ต้องมีมาตรการป้องกันภาวะอุบัติเหตุต่างๆ ตามมาตรฐานความจำเป็น และเหมาะสม

2.1.2 จำนวนชั้นของอาคาร

ตัวอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรมีจำนวนชั้นไม่เกิน 2 ชั้น นับจากพื้น หากสูงเกินกว่า 2 ชั้น ต้องมีมาตรการป้องกันอัคคีภัย และอุบัติเหตุต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นตามความเหมาะสม และความสูงของตัวห้อง ไม่ควรมีน้อยกว่า 2.40 เมตร นับจากพื้นถึงเพดาน

2.1.3 ทางเข้า-ออก และประตูหน้าต่าง

ทางเข้า-ออกจากตัวอาคาร ต้องมีความเหมาะสม สามารถเคลื่อนย้ายเด็กออกจากตัวอาคาร ได้สะดวก หากเกิดอุบัติเหตุหรือเหตุร้ายแรงใดๆ ขึ้น โดยอย่างน้อยต้องมีทางเข้า-ออก 2 ทาง และแต่ละทางนั้น ควรมีความกว้างประมาณ 80 เซนติเมตร

2.1.4 ประตู-หน้าต่าง

ประตู-หน้าต่าง ต้องมีความแข็งแรง อยู่ในสภาพใช้งานได้ดี มีขนาดและจำนวนเหมาะสมกับขนาดพื้นที่ของห้อง และความสูงของหน้าต่าง ควรอยู่ที่ประมาณ 80.00 เซนติเมตร นับจากพื้น ให้เด็กมองเห็นสิ่งแวดล้อมได้กว้างและชัดเจน นอกจากนี้ บริเวณประตู-หน้าต่าง ไม่ควรมีสสิ่งกีดขวางใดๆ มาปิดกั้นช่องทางลม และแสงสว่าง

2.1.5 พื้นที่ใช้สอย

พื้นที่ใช้สอย ต้องจัดให้มีบริเวณพื้นที่ในอาคารที่สะอาด ปลอดภัย และเพียงพอเหมาะสมกับการปฏิบัติกิจกรรมของเด็ก เช่น การเล่น การเรียนรู้ การรับประทานอาหาร และการนอน โดยแยกเป็นสัดส่วนจากห้องประกอบอาหาร ห้องส้วม และที่พักของเด็กป่วย โดยเฉลี่ยประมาณ 2.00 ตารางเมตร ต่อเด็ก 1 คน นอกจากนี้พื้นที่สำหรับจัดกิจกรรมพัฒนาเด็กอาจจัดแยกเป็นห้องเฉพาะ หรือจัดรวมเป็นห้องเอนกประสงค์ที่ใช้สำหรับจัดกิจกรรมที่หลากหลายโดยใช้พื้นที่เดียวกันแต่ต่างเวลา และอาจปรับเปลี่ยนวัสดุอุปกรณ์ หรือย้ายเครื่องเรือนตามความเหมาะสม และข้อจำกัดของพื้นที่ ดังนี้

2.1.5.1 บริเวณพื้นที่สำหรับการนอน ต้องคำนึงถึงความสะดวกเป็นหลัก อากาศถ่ายเทได้สะดวก และอุปกรณ์เครื่องใช้เหมาะสมกับจำนวนเด็ก มีพื้นที่เฉลี่ยประมาณ 2.00 ตารางเมตร ต่อเด็ก 1 คน โดยมีแนวทางในการจัดดำเนินการ ดังนี้

- 1) จัดให้มีการระบายอากาศที่ดี ปลอดโปร่ง ไม่มีเสียงรบกวนและแสงสว่างไม่จ้าเกินไป
- 2) อุปกรณ์เครื่องนอนต่างๆ มีความสะอาด โดยนำไปซักฟอกตากแดดอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง
- 3) จัดแยกเครื่องนอน หมอน ผ้าห่ม สำหรับเด็กแต่ละคนโดยเขียนหรือปักชื่อไว้ ไม่ใช้ร่วมกัน เพื่อป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อโรค
- 4) หมั่นตรวจตราดูแลไม่ให้มีสัตว์ หรือแมลงต่างๆ มารบกวนในบริเวณพื้นที่สำหรับการนอน

2.1.5.2 บริเวณพื้นที่สำหรับการเล่นและพัฒนาเด็ก ควรออกแบบให้มีพื้นที่สำหรับการเรียนรู้รวมกลุ่มและแยกกลุ่มย่อยในกิจกรรมการเรียนรู้อิสระ การเล่นสร้างสรรค์หรือการอ่านหนังสือ เล่นต่อแท่งไม้ที่ต้องการมุมเงียบ และมีพื้นที่สำหรับการเล่นที่เลอะหรือเปื้อกต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของเด็กเป็นหลัก โดยมีวัสดุอุปกรณ์ ที่ป้องกันการเกิดอุบัติเหตุ และมีอุปกรณ์ หรือเครื่องเล่นที่ส่งเสริมพัฒนาการ และการเรียนรู้ของเด็ก

2.1.5.3 บริเวณพื้นที่รับประทานอาหาร ต้องคำนึงถึงความสะดวกเป็นหลัก อากาศถ่ายเทได้โดยสะดวก มีแสงสว่างพอเหมาะ มีอุปกรณ์เครื่องใช้ที่เพียงพอ และเหมาะสมกับจำนวนเด็ก ทั้งนี้บริเวณห้องอาหาร โต๊ะ เก้าอี้ ที่ใช้สำหรับรับประทานอาหารต้องทำความสะอาดอย่างสม่ำเสมอ และควรจัดให้มีวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้มีขนาดเหมาะสมกับตัวเด็กมีสภาพแข็งแรงและใช้งานได้ดี

2.1.5.4 บริเวณที่พักเด็กป่วย ต้องแยกเป็นสัดส่วน มีอุปกรณ์ปฐมพยาบาล ตู้ยาเครื่องเวชภัณฑ์ที่จำเป็น และเด็กต้องอยู่ในสายตาของผู้ดูแลตลอดเวลา กรณีไม่สามารถจัดห้องพักเด็กป่วยเป็นการเฉพาะได้ ต้องจัดให้มีที่พักเด็กป่วยแยกเป็นสัดส่วนตามความเหมาะสม

2.1.5.5 บริเวณสถานที่ประกอบอาหารหรือห้องครัว ต้องแยกห่างจากบริเวณพื้นที่สำหรับเด็กพอสมควรและมีเครื่องใช้ที่จำเป็น รวมทั้งที่ล้าง และเก็บภาชนะเครื่องใช้ต่างๆ ที่ถูกสุขลักษณะ โดยเน้นเรื่องความสะดวก และความปลอดภัยเป็นหลัก

2.1.5.6 บริเวณพื้นที่สำหรับใช้ทำความสะอาดตัวเด็ก ต้องจัดให้มีบริเวณที่ใช้สำหรับทำความสะอาดตัวเด็ก และมีอุปกรณ์ที่จำเป็นตามสมควร อย่างน้อยต้องมีที่ล้างมือและ

แปร่งพื้น ในขนาดและระดับความสูงที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย ในกรณีที่มีห้องอาบน้ำ จะต้องมีการมีแสงสว่างเพียงพอ มีอากาศถ่ายเทได้โดยสะดวก และพื้นไม่ลื่น

2.1.5.7 ห้องส้วมสำหรับเด็ก ต้องจัดให้มีห้องส้วมสำหรับเด็ก โดยเฉลี่ย 1 แห่ง ต่อเด็ก 10-12 คน โถส้วมมีขนาดเหมาะสมกับตัวเด็ก โดยมีฐานส้วมที่เด็กสามารถก้าวขึ้นได้ง่ายมีแสงสว่างเพียงพอ อากาศถ่ายเทได้สะดวกและพื้นไม่ลื่น หากมีประตู จะต้องไม่ใส่กลอนหรือกุญแจ และมีส่วนสูงที่สามารถมองเห็นเด็กได้จากภายนอกและไม่ควรไกลจากห้องพัฒนาเด็ก หากห้องส้วมอยู่ภายนอกอาคาร จะต้องไม่ตั้งอยู่ในที่ลับตาคน กรณีที่ไม่สามารถทำห้องส้วมสำหรับเด็กเป็นการเฉพาะได้ อาจดัดแปลงห้องส้วมที่มีอยู่แล้ว ให้เหมาะสม และปลอดภัยสำหรับเด็ก

2.1.5.8 ห้องอเนกประสงค์ สำหรับใช้จัดกิจกรรมพัฒนาเด็ก การรับประทานอาหาร หรือการนอน คำนึงถึงความสะอาด และการจัดพื้นที่ใช้สอยให้เหมาะสมกับลักษณะของกิจกรรม หากเป็นอาคารชั้นเดียวต้องมีฝ้าใต้หลังคา หากเป็นอาคารที่มีมากกว่า 1 ชั้น ควรจัดให้ชั้นบนสุดมีฝ้าใต้หลังคา โดยมีความสูงจากพื้นถึงเพดานไม่น้อยกว่า 2.40 เมตร แต่กรณีที่มีความสูงเกิน 2.40 เมตร อาจไม่มีฝ้าใต้เพดานก็ได้

2.1.5.9 บริเวณพื้นที่เก็บสิ่งปฏิกูล จะต้องมีการมีพื้นที่เก็บสิ่งปฏิกูลทั้งภายในและภายนอกอาคาร โดยมีจำนวนและขนาดเพียงพอ ถูกสุขลักษณะ และมีการกำจัดสิ่งปฏิกูลทุกวัน

2.1.5.10 บันได ควรมีความกว้างแต่ละช่วงไม่น้อยกว่า 1.00 เมตร ลูกตั้งของบันได สูงไม่เกิน 17.50 เซนติเมตร ลูกนอนกว้างไม่น้อยกว่า 20.00 เซนติเมตร บันไดทุกชั้นมีราวและลูกกรงไม่น้อยกว่า 90.00 เซนติเมตร มีราวเตี้ย เหมาะสำหรับเด็กได้เกาะขึ้นบันได และระยะห่างของลูกกรง ต้องไม่เกิน 17.00 เซนติเมตร เครื่องใช้เฟอร์นิเจอร์ควรมีระดับความสูงและขนาดที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย ให้เด็กสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้อย่างสม่ำเสมอด้วยตนเอง โดยคำนึงถึงความปลอดภัยของเด็กเป็นสำคัญ

2.2 สิ่งแวดล้อม

2.2.1 ภายในอาคาร

2.2.2.1 แสงสว่าง ควรเป็นแสงสว่างจากธรรมชาติ สม่่าเสมอทั่วทั้งห้อง เอื้ออำนวยต่อการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็ก มีแสงสว่างเพียงพอ ในการอ่านหนังสือได้อย่างสบายตา เป็นต้น ไม่ควรให้เด็กอยู่ในห้องที่ใช้แสงสว่างจากไฟฟ้าต่อเนื่องนานกว่า 2-3 ชั่วโมง เพราะจะทำให้เกิดภาวะเครียดและมีผลถึงฮอร์โมนการเติบโตของเด็ก

2.2.2.2 เสียง ต้องอยู่ในระดับที่ไม่ดังเกินไป (ระหว่าง 60-80 เดซิเบล) อาคารควรจะต้องอยู่ในบริเวณที่มีระดับเสียงเหมาะสม

2.2.2.3 การถ่ายเทอากาศ ควรมีอากาศถ่ายเทได้สะดวก โดยมีพื้นที่ของ หน้าต่าง ประตู และช่องลมร่วมกันแล้วไม่น้อยกว่า ร้อยละ 20 ของพื้นที่ห้อง กรณีที่เป็นห้องกระจก หรืออยู่ในบริเวณ โรงงานที่มีมลพิษ ต้องติดเครื่องฟอกอากาศและมีเครื่องปรับอากาศที่เหมาะสม สำหรับบริเวณที่มีเด็กอยู่ต้องเป็นเขตปลอดบุหรี่

2.2.2.4 สภาพพื้นที่ภายในอาคาร ต้องไม่ลื่น และไม่ชันแฉะ ควรเป็นพื้นไม้ หรือปูด้วยวัสดุที่มีความปลอดภัยจากอุบัติเหตุ

2.2.2 ภายนอกอาคาร

2.2.2.1 รั้ว ควรมีรั้วกั้นบริเวณให้เป็นสัดส่วน เพื่อความปลอดภัยของเด็ก และควรมีทางเข้า-ออก ไม่น้อยกว่า 2 ทาง กรณีมีทางเดียวต้องมีความกว้างไม่น้อยกว่า 2.00 เมตร

2.2.2.2 สภาพแวดล้อมและมลภาวะ ควรมีสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย ถูก สุขลักษณะ และควรตั้งอยู่ห่างจากแหล่งอบายมุข ฝุ่นละออง กลิ่น หรือเสียงที่รบกวน มีการ จัดระบบสุขาภิบาล การระบายน้ำ การระบายอากาศ และการจัดเก็บสิ่งปฏิกูลให้เหมาะสม ไม่ปล่อย ให้เป็นแหล่งเพาะเชื้อโรค โดยเฉพาะควรกำจัดสิ่งปฏิกูลทุกวัน

2.2.2.3 พื้นที่เล่นกลางแจ้ง ต้องมีพื้นที่เล่นกลางแจ้ง เฉลี่ยไม่น้อยกว่า 2.00 ตารางเมตร ต่อจำนวนเด็ก 1 คน โดยจัดให้มีเครื่องเล่นกลางแจ้งที่ปลอดภัย และมีพอสสมควรกับ จำนวนเด็ก ในกรณีที่ไม่สามารถจัดให้มีที่เล่นกลางแจ้ง เป็นการเฉพาะ หรือในสถานที่อื่นๆ ได้ ก็ ควรปรับใช้ในบริเวณที่ร่มแทน โดยมีพื้นที่ตามเกณฑ์กำหนดหรืออาจจัดกิจกรรมกลางแจ้งสำหรับเด็ก ในสถานที่อื่นๆ ที่เหมาะสม เช่น ในบริเวณวัด หรือในสวนสาธารณะ เป็นต้น โดยต้องให้เด็ก ปรุ่รวมวัยมีกิจกรรมกลางแจ้งอย่างน้อย 1 ชั่วโมง ในแต่ละวัน

2.2.2.4 ระเบียง ต้องมีความกว้างของระเบียงไม่น้อยกว่า 1.50 เมตร และ หากมีที่นั่งตามระเบียงด้วย ระเบียงต้องไม่กว้างน้อยกว่า 1.75 เมตร ขอบระเบียงต้องสูงจากที่นั่ง ไม่น้อยกว่า 70.00 เซนติเมตร นอกจากนี้ควรตรวจสอบสภาพความคงทน แข็งแรง และสภาพการใช้งานที่ปลอดภัยสำหรับเด็กด้วย

2.3 ความปลอดภัย

2.3.1 มาตรการป้องกันความปลอดภัย

2.3.1.1 ติดตั้งระบบและอุปกรณ์ในการรักษาความปลอดภัย หรือเครื่องตัด ไฟภายในบริเวณอาคาร

2.3.1.2 ติดตั้งเครื่องดับเพลิงอย่างน้อย 1 เครื่อง ในแต่ละชั้นของอาคาร

2.3.1.3 ติดตั้งปลั๊กไฟให้สูงจากพื้นไม่น้อยกว่า 1.50 เมตร ถ้าติดตั้งต่ำกว่าที่ กำหนด จะต้องมีฝาปิดครอบ เพื่อป้องกันไม่ให้เด็กเล่นได้ และควรหลีกเลี่ยงการใช้สายไฟค่อห้วง

2.3.1.4 หลีกเลี่ยงเครื่องใช้ไฟฟ้า และอุปกรณ์ต่างๆ ซึ่งทำด้วยวัสดุที่แตกหักง่ายหรือแหลมคม หากเป็นไม้ ต้องไม่มีเสี้ยนไม้ หรือเหลี่ยมคม

2.3.1.5 จัดให้มีตู้เก็บยา และเครื่องเวชภัณฑ์สำหรับการปฐมพยาบาล วางไว้ในที่สูง สะดวกต่อการหยิบใช้ และเก็บไว้ในที่ปลอดภัย ให้พ้นมือเด็ก

2.3.1.6 ใช้วัสดุกันลื่น ในบริเวณห้องน้ำ-ห้องส้วม และเก็บสารจำพวกเคมี หรือน้ำยาทำความสะอาดไว้ในที่ปลอดภัย ให้พ้นมือเด็ก

2.3.1.7 ไม่มีหลุม หรือบ่อน้ำ ที่อาจเป็นอันตรายต่อเด็กในบริเวณโดยรอบตัวอาคาร รวมทั้งไม่ควรปลูกต้นไม้ที่มีหนามแหลมคม

2.3.1.8 มีระบบการล็อคประตูในการเข้า-ออก นอกบริเวณอาคาร สำหรับเจ้าหน้าที่เปิด-ปิด ได้ ควรมึกรังสัญญาณเรียกไว้ที่หน้าประตู สำหรับห้องครัว และที่ประกอบอาหาร ควรมีประตูเปิด-ปิด ที่ปลอดภัย เด็กเข้าไปไม่ได้

2.3.1.9 ติดตั้งอุปกรณ์เพื่อป้องกันพาหะนำโรค และมีมาตรการป้องกันด้านสุขอนามัย

2.3.1.10 มีตู้ หรือชั้นเก็บวัสดุอุปกรณ์ และสื่อการเรียนรู้ที่แข็งแรง มั่นคง สำหรับวัสดุอุปกรณ์ ที่อาจเป็นอันตรายต่อเด็กนั้น ควรจัดแยกให้พ้นมือเด็ก

2.3.1.11 เครื่องใช้เฟอร์นิเจอร์ ควรมีระดับความสูงและขนาดที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย ให้เด็กสามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างสม่ำเสมอด้วยตนเอง

2.3.2 มาตรการเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ฉุกเฉิน

2.3.2.1 มีการฝึกซ้อมสำหรับการป้องกันอุบัติภัยอย่างสม่ำเสมอ ไม่น้อยกว่าปีละ 1 ครั้ง

2.3.2.2 มีการฝึกอบรบบุคลากร ในเนื้อหาด้านการปฐมพยาบาลเบื้องต้น การป้องกันอุบัติภัย และความเจ็บป่วยฉุกเฉินของเด็ก

2.3.2.3 มีหมายเลขโทรศัพท์ฉุกเฉินของส่วนราชการต่างๆ เช่น สถานีตำรวจ หน่วยป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โรงพยาบาล ไว้เพื่อติดต่อได้อย่างทันท่วงที กรณีเกิดเหตุการณ์คับขัน หรือจำเป็นที่อาจเป็นอันตรายต่อเด็ก และควรมีอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้สำหรับการปฐมพยาบาลติดประจำไว้ในที่เปิดเผย

2.3.2.4 มีสมุดบันทึกข้อมูลสุขภาพ และพัฒนาการของเด็กประจำไว้ กรณีอาจต้องพาเด็กไปพบแพทย์

สรุปได้ว่าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมที่ดี ตลอดจนความปลอดภัย ซึ่งด้านอาคารสถานที่ที่เป็นมาตรฐานจำเป็นต้องประกอบด้วย ดังนี้

1. ด้านอาคาร สถานที่ เป็นการกำหนดมาตรฐานเกี่ยวกับพื้นที่ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่ตั้ง จำนวนชั้นของอาคาร ทางเข้า-ทางออก และประตูหน้าต่าง ตลอดจนพื้นที่ใช้สอยอื่นๆ เป็นต้น
 2. ด้านสิ่งแวดล้อมเป็นการกำหนดมาตรฐานเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกตัวอาคารต้อง เช่น แสงสว่าง เสียง การถ่ายเทอากาศดี สภาพพื้นที่ภายในอาคาร รั้ว สภาพสิ่งแวดล้อมและมลภาวะ เป็นต้น
 3. ด้านความปลอดภัย เป็นการกำหนดมาตรฐานที่เกี่ยวกับความปลอดภัย เช่น การกำหนดมาตรการป้องกันอันตราย และมาตรการเตรียมความพร้อมพร้อมกับสถานการณ์ฉุกเฉิน เป็นต้น
- มาตรฐานด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านนี้จำเป็นต้องมีความรอบคอบเพราะการบริหารงานอาคารสถานที่ต้องคำนึงถึงประโยชน์ใช้สอยความเป็นระเบียบเรียบร้อย รวมถึงคำนึงถึงความปลอดภัยของเด็ก ซึ่งจะต้องมีการทำนุบำรุงรักษาให้อยู่ในสภาพดีอยู่เสมอ การจัดสภาพแวดล้อมที่ดีส่งผลให้จิตใจของนักเรียนดีเพื่อเป็นบรรยากาศการเรียนการสอนต่อไป

3. มาตรฐานด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

การศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นการจัดการศึกษาในลักษณะของการอบรมเลี้ยงดู และการให้การศึกษาไปพร้อมๆ กัน เด็กจะได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ความวัย และความสามารถของแต่ละบุคคล โดยมีจุดมุ่งหมายซึ่งถือเป็นมาตรฐาน ดังนี้

3.1 คุณลักษณะที่พึงประสงค์

- 3.1.1 ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย และมีสุขนิสัยที่ดี
- 3.1.2 กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรงใช้ได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน
- 3.1.3 มีสุขภาพจิตดี และมีความสุข
- 3.1.4 มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม
- 3.1.5 ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหวและรักการออกกำลังกาย
- 3.1.6 ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย
- 3.1.7 รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย

3.1.8 อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม

3.1.9 ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย

3.1.10 มีความสามารถในการคิด และการแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย

3.1.11 มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

3.1.12 มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้และมีทักษะในการแสวงหาความรู้

3.2 คุณลักษณะตามวัย

เป็นความสามารถตามวัยหรือพัฒนาการตามธรรมชาติ เมื่อเด็กมีอายุถึงวัยนั้นๆ ซึ่งคุณลักษณะตามวัยที่สำคัญของเด็ก มีดังนี้

3.2.1 พัฒนาการด้านร่างกาย

3.2.1.1 อายุ 3 ปี ได้แก่ กระโดดขึ้นลงอยู่กับที่ได้ รับลูกบอลด้วยมือและลำตัวได้เดินขึ้นบันไดสลักเท้าได้ เขียนรูปร่างกลมตามแบบได้ ใช้กรรไกรมือเดียวได้ เป็นต้น

3.2.1.2 อายุ 4 ปี ได้แก่ กระโดดขาเดียวอยู่กับที่ได้ รับลูกบอลได้ด้วยมือทั้งสองเดินขึ้น-ลงบันไดสลักเท้าได้ ตัดกระดาษเป็นเส้นตรงได้ เขียนรูปสี่เหลี่ยมตามแบบได้ กระฉับกระเฉงไม่ชอบอยู่เฉย เป็นต้น

3.2.1.3 อายุ 5 ปี ได้แก่ กระโดดขาเดียวไปข้างหน้าอย่างต่อเนื่องได้รับลูกบอลที่กระดอนขึ้นจากพื้นได้ด้วยมือทั้งสอง ขึ้น-ลงบันไดอย่างคล่องแคล่ว เขียนรูปสามเหลี่ยมตามแบบได้ ตัดกระดาษตามแนวเส้นโค้งที่กำหนด ใช้กลัมน้ำแข็งได้ดี เช่น ตัดกระดาษผูกเชือกกรองทำ ฯลฯ

3.2.2 พัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจ

3.2.2.1 อายุ 3 ปี ได้แก่ แสดงอารมณ์ตามความรู้สึก ชอบที่จะทำให้ผู้ใหญ่พอใจและได้รับคำชม กลัวการพลัดพรากจากผู้เลี้ยง เป็นต้น

3.2.2.2 อายุ 4 ปี ได้แก่ แสดงออกทางอารมณ์ได้เหมาะสมกับบางสถานการณ์เริ่มรู้จักชื่นชมความสามารถและผลงานของตนเอง และผู้อื่น ชอบท้าทายผู้ใหญ่ ต้องการให้มีคนฟัง คนสนใจ เป็นต้น

3.2.2.3 อายุ 5 ปี ได้แก่ แสดงอารมณ์ได้สอดคล้องกับสถานการณ์อย่างเหมาะสมชื่นชมความสามารถและผลงานของตนเอง และผู้อื่น ยึดตนเองเป็นศูนย์กลางน้อยลง เป็นต้น

3.2.3 พัฒนาการด้านสังคม

3.2.3.1 อายุ 3 ปี ได้แก่ รับประทานอาหารได้ด้วยตนเอง ชอบเล่นแบบคู่ขนาน (เล่นของชนิดเดียวกัน แต่ต่างคนต่างเล่น) เล่นสมมุติได้ รู้จักรอคอย เป็นต้น

3.2.3.2 อายุ 4 ปี ใ้แก่ แต่งตัวเองได้ด้วยตนเอง ไปห้องส้วมได้เอง เล่นร่วมกับคนอื่นได้ รอคอยตามลำดับก่อน – หลัง แบ่งของให้คนอื่น เกือบของเล่นเข้าที่ใ้ เป็นต้น

3.2.3.3 อายุ 5 ปี ใ้แก่ ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ด้วยตนเอง เล่นหรือทำงาน โดยมีจุดมุ่งหมาย ร่วมกับผู้อื่นได้ พบผู้ใหญ่รู้จักไหว้ ทำความเคารพ รู้จักขอบุคคลเมื่อรับของจากผู้ใหญ่ รับผิดชอบงานที่ใ้รับมอบหมาย เป็นต้น

3.2.4 พัฒนาการด้านสติปัญญา

3.2.4.1 อายุ 3 ปี ใ้แก่ ตำรวจสิ่งต่างๆ ที่เหมือนกัน และต่างกัน ใ้ บอกชื่อของตนเองได้ ขอความช่วยเหลือเมื่อมีปัญหา สนทนาใ้ตอบ/เล่าเรื่องด้วยประโยคสั้นๆ ใ้ สนใจนิทานและเรื่องราวต่างๆ ร้องเพลง ท่องคำกลอน คำคล้องจองต่างๆ และแสดงท่าเลียนแบบ ใ้รู้จักใช้คำถาม “อะไร” สร้างผลงานตามความคิดของตนเองอย่างง่ายๆ เป็นต้น

3.2.4.2 อายุ 4 ปี ใ้แก่ จำแนกสิ่งต่างๆ ด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5 ใ้ บอกชื่อและนามสกุลของตนเองได้ พยายามแก้ปัญหาด้วยตนเองหลังจากใ้รับคำแนะนำ สนทนาใ้ตอบ/เล่าเรื่องเป็นประโยคอย่างต่อเนื่อง สร้างผลงานตามความคิดตนเอง โดยมีรายละเอียดเพิ่มขึ้นรู้จักใช้คำถาม “ทำไม” เป็นต้น

3.2.4.3 อายุ 5 ปี ใ้แก่ บอกความแตกต่างของกลิ่น สี เสียง รส รูปร่าง จัดหมวดหมู่สิ่งของใ้ บอกชื่อ-สกุล อายุ ตนเองใ้ พยายามหาวิธีแก้ปัญหาด้วยตนเอง สนทนาใ้ตอบ-เล่าเรื่องใ้ สร้างผลงานตามความคิดตนเอง โดยมีรายละเอียดเพิ่มขึ้น เริ่มเข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรม นับปากเปล่าใ้ถึง 20 เป็นต้น

3.3 การจัดประสบการณ์

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย อายุ 3 – 5 ปี (ไม่จัดเป็นรายวิชาแต่จัดในรูปแบบของกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่น) เพื่อให้เด็กเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง เกิดความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งเกิดการพัฒนาร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยมีหลักการ และแนวทางการจัดประสบการณ์ดังนี้

3.3.1 การพัฒนาอารมณ์ จิตใจ และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้เด็กมีความรู้สึกที่ติดต่อกับตนเองและผู้อื่น มีความเชื่อมั่น กล้าแสดงออก มีวินัยในตนเอง รับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ประหยัด เมตตากรุณา เอื้อเฟื้อ แบ่งปัน มีมารยาทและปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทยและศาสนาที่นับถือ จึงควรจัดกิจกรรมต่างๆ ผ่านการเล่นให้เด็กใ้มีโอกาสตัดสินใจเลือกใ้รับการตอบสนองตามความต้องการ ใ้ฝึกปฏิบัติโดยสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ตลอดเวลาที่โอกาสเอื้ออำนวย

3.3.2 การพัฒนาสังคมนิสัย เพื่อให้เด็กมีลักษณะนิสัยที่ดี แสดงออกอย่างเหมาะสม และอยู่ร่วมกับผู้อื่นใ้ได้อย่างมีความสุข ช่วยเหลือตนเองในการทำกิจวัตรประจำวันมีนิสัย

รักการทำงาน รู้จักระมัดระวังความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น จึงควรจัดให้เด็กได้ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันอย่างสม่ำเสมอ เช่น รับประทานอาหาร พักผ่อนนอนหลับ ขับถ่ายทำความสะอาดร่างกาย เล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น ปฏิบัติตามกฎกติกาข้อตกลงของส่วนรวมเก็บของเข้าที่เมื่อเล่นหรือทำงานเสร็จ ฯลฯ

3.3.3 การพัฒนาการคิด เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความคิดรวบยอด สังเกต จำแนก เปรียบเทียบ จัดหมวดหมู่ เรียงลำดับเหตุการณ์ แก้ปัญหา จึงควรจัดกิจกรรมให้เด็กได้ สนทนา อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เชิญวิทยากรมาพูดคุยกับเด็ก ค้นคว้าจากแหล่ง ข้อมูลต่างๆ ทดลอง ศึกษาออกสถานที่ประกอบอาหาร หรือจัดให้เด็กได้เล่นเกมสื่การศึกษาที่เหมาะสมกับวัย อย่างหลากหลาย ฝึกการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันและในการทำกิจกรรมทั้งที่เป็นกลุ่มย่อยกลุ่มใหญ่ หรือรายบุคคล

3.3.4 การพัฒนาภาษาเพื่อให้เด็กได้มีโอกาสใช้ภาษาสื่อสารถ่ายทอด ความรู้สึก ความนึกคิด ความรู้ความเข้าใจในสิ่งต่างๆ ที่เด็กมีประสบการณ์ จึงควรจัดกิจกรรมทางภาษาให้มีความหลากหลายในสภาพแวดล้อมต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ภาษา ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงหลักการจัดกิจกรรมทางภาษาที่เหมาะสมกับเด็กเป็นสำคัญ

3.3.5 การส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้เด็ก ได้พัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกและความสวยงามของสิ่งต่างๆ รอบตัวโดยใช้กิจกรรมศิลปะและดนตรีเป็นสื่อ ใช้การเคลื่อนไหวและจังหวะตามจินตนาการให้ประดิษฐ์สิ่งต่างๆ อย่างอิสระตามความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของเด็ก เล่นบทบาทสมมุติในมุมเล่นต่างๆ เล่นน้ำ เล่นทราย เล่นก่อสร้างสิ่งต่างๆ เช่น แท่งไม้ รูปทรงต่างๆ ฯลฯ

3.4 โภชนาการสำหรับเด็ก

เพื่อให้เด็กได้รับอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย ส่งผลต่อการเจริญเติบโตของเด็กตามพัฒนาการ ควรส่งเสริมให้เด็กได้รับสารอาหารครบ 5 หมู่

สรุปการกำหนดมาตรฐานสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านวิชาการ และกิจกรรมด้านหลักสูตร ได้แก่ คุณลักษณะของเด็กที่พึงประสงค์ 12 ประการ คุณลักษณะตามวัย (ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา) การจัดประสบการณ์ ตลอดจนการจัดกิจกรรมประจำวันสำหรับเด็ก เป็นต้น การศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นการจัดการศึกษาในลักษณะการอบรมเลี้ยงดูและการให้การศึกษาไปพร้อมๆ กันเด็กจะได้รับการพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ตามวัย และความสามารถของแต่ละบุคคลการบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษาที่ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญเท่ากับการบริหารด้านอื่นๆ ทั้งนี้เนื่องจากการบริหารงานวิชาการและ

กิจกรรมตามหลักสูตรจะเกี่ยวข้องกับหลักสูตรการเรียนการสอนซึ่งเป็นการพัฒนาการของเด็กที่กำลังเจริญเติบโตให้มีพัฒนาการที่ดีตามวัย การที่จะบริหารงานวิชาการและหลักสูตรให้บรรลุเป้าหมายนั้นผู้บริหารต้องมีความเข้าใจขอบข่ายของงานวิชาการ

4. มาตรฐานด้านการมีส่วนร่วม และสนับสนุนจากชุมชน

แนวทางการดำเนินงานด้านมาตรฐานการมีส่วนร่วม และสนับสนุนจากชุมชนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้นแบบ ควรดำเนินการตามแนวทางต่างๆ ดังนี้

4.1 จัดให้มีการประชุมชี้แจงให้ชุมชนทราบ ชี้นำให้เห็นประโยชน์และความจำเป็นของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้นแบบ ซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนาเตรียมความพร้อมของเด็ก และชักชวนให้ชุมชนมีส่วนร่วมบริหารและช่วยเหลือในระหว่างดำเนินการ

4.2 จัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ต้นแบบเป็นระยะๆ เพื่อกระชับความสัมพันธ์ระหว่างศูนย์ฯ กับชุมชนอย่างต่อเนื่อง การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น ศิลปะพื้นบ้านร่วมจัดกิจกรรมนันทนาการ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ฯลฯ ซึ่งจะนำไปสู่ความเข้าใจและความผูกพันที่ดีต่อกันระหว่างศูนย์ฯ และชุมชน

4.3 มีการประสานงานและประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้นแบบให้ประชาชน และหน่วยงานต่างๆ รับทราบ เพื่อที่จะมีผู้เข้ามาช่วยเหลือด้านต่างๆ ได้ โดยการประชาสัมพันธ์อาจทำได้หลายรูปแบบ เช่น จัดทำเอกสาร คู่มือแผ่นพับ การออกไปเยี่ยมบ้านเด็ก ฯลฯ

4.4 มีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็น การให้ข้อมูลข่าวสารด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน สถาบันต่างๆ ของชุมชน เช่น สถาบันทางศาสนา สถาบันครอบครัว เป็นต้น

4.5 จัดให้มีกองทุนส่งเสริมการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้นแบบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเป็นการระดมทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน เพื่อมาสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งอาจขอรับการอุดหนุนจากงบประมาณต่างๆ ของหน่วยงาน ดังนี้

4.5.1 การสทบทยหรือการอุดหนุนงบประมาณกองทุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4.5.2 การสนับสนุนงบประมาณจากภาครัฐบาล

4.5.3 การสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือองค์กรการภาครัฐอื่น

4.5.4 การสนับสนุนงบประมาณจากภาคเอกชน องค์กรการกุศล มูลนิธิ หรือมีผู้อุทิศให้

4.6 จัดอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนในท้องถิ่นและชุมชน เกี่ยวกับการดำเนินงาน ทิศทาง และแนวทางการปฏิบัติงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้นแบบ ซึ่งจะก่อให้เกิดความร่วมมือ และการสนับสนุนจากชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ปกครองของเด็กเล็กที่จะเข้ามามีบทบาท และมี ส่วนร่วมสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้นแบบ

4.7 จัดให้มีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้นแบบ ในลักษณะไตรภาคี 3 ฝ่าย จากภาคส่วนต่างๆ คือภาคประชาชน หรือผู้แทนชุมชนในท้องถิ่น หน่วยงานผู้ทรงคุณวุฒิด้านวิชาการ และผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐ หรือองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น ซึ่งกำกับดูแลการบริหารงานเชิงนโยบายของศูนย์ฯ

สรุปการกำหนดมาตรฐานสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน นั้นการที่จะให้มาตรฐานการมีส่วนร่วมและ สนับสนุนจากชุมชนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไปได้ดีเพียงใดนั้น ย่อมต้องอาศัยปัจจัยและ องค์กรประกอบต่างๆ หลายอย่างช่วยให้การสร้างความสัมพันธ์ให้สำเร็จ ไปด้วยดี ซึ่งปัจจัยที่สำคัญ ที่สุดคือ บุคลากรทั้งในและนอกศูนย์พัฒนาเด็ก ได้แก่ ผู้บริการองค์กรปกครองส่วนตำบลพนักงาน เจ้าหน้าที่ ผู้ดูแลเด็กเล็ก และผู้ปกครอง โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำเป็นต้องมีการ ประชุมร่วมกับผู้ปกครองเพื่อสนทนาแลกเปลี่ยนความพึงพอใจ เพื่อให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วม ในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

โดยสรุปแล้วการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของกรมส่งเสริมการปกครองส่วน ท้องถิ่น แบ่งเป็น 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร และด้านการมีส่วนร่วม สนับสนุนจากชุมชน ซึ่งเป็นแนวทางให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือปฏิบัติในการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยเน้นให้เด็กได้พัฒนาด้านความพร้อมทั้ง ร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่รับผิดชอบ ในการส่งเสริมและพัฒนาและพัฒนาศูนย์ พัฒนาเด็กเล็กในทุกๆ ด้าน เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ และได้มาตรฐาน ตามที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ได้ให้ความสำคัญในการจัดทำมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์ พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถ ดำเนินงานเพื่อพัฒนาเด็กได้อย่างมีคุณภาพ และเหมาะสม และจะเป็นแนวทางให้องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นถือปฏิบัติในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ต่อไป

มาตรฐานการศึกษา (ขั้นพื้นฐาน) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เพื่อให้การประเมินมาตรฐานการศึกษา (ขั้นพื้นฐาน) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นไปอย่างมีระบบ ถูกต้องตามหลักวิชาการ และสามารถวัดผลได้ตามสภาพจริง ตลอดจนเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่คณะกรรมการประเมิน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงได้กำหนดมาตรฐานการศึกษาไว้ทั้งหมด 12 มาตรฐาน มีรายละเอียดดังนี้ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2548 : 5-20)

มาตรฐานที่ 1 ผู้ดูแลเด็กมีคุณธรรม จริยธรรม มีวุฒิ/ความรู้ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบ หมั่นพัฒนาตนเอง เข้ากับชุมชนได้ดี

ตัวบ่งชี้ที่ 1.1 การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ได้แก่

1.1.1 การจัดกิจกรรมวันสำคัญหรือกิจกรรมอื่นๆ ไม่น้อยกว่า 4 ครั้งต่อปี

1.1.2 ผู้ดูแลเด็กจัดประชุมผู้ปกครองปีละไม่น้อยกว่า 2 ครั้ง

1.1.3 ผู้ดูแลเด็กนำเด็กเข้าร่วมกิจกรรมชุมชน ไม่น้อยกว่าปีละ 2 ครั้ง

หากผลการประเมินคุณภาพตามตัวบ่งชี้ที่ 1.1 ผู้ดูแลเด็กปฏิบัติตามเกณฑ์พิจารณาได้ 2 ข้อ ถือว่าผ่านเกณฑ์ขั้นพื้นฐาน แต่ถ้าหากผู้ดูแลเด็กปฏิบัติตามเกณฑ์พิจารณาได้เพียง 1 ข้อหรือไม่ได้เลย ถือว่าไม่ผ่านเกณฑ์ขั้นพื้นฐาน

ตัวบ่งชี้ที่ 1.2 การมีความรักเด็ก ขยัน อดทน ได้แก่

1.2.1 ผู้ดูแลเด็กดูแลเอาใจใส่ ใกล้ชิดเด็กสม่ำเสมอ

1.2.2 ผู้ดูแลเด็กมีการจัดบันทึกเกี่ยวกับตัวเด็กอย่างน้อยเดือนละ 4 ครั้ง

หากผลการประเมินคุณภาพตามตัวบ่งชี้ที่ 1.2 ผู้ดูแลเด็กปฏิบัติตามเกณฑ์พิจารณาได้เพียง 1 ข้อต้องปรับปรุง และผู้ดูแลเด็กปฏิบัติตามเกณฑ์พิจารณาได้ 2 ข้อ ผ่านเกณฑ์ขั้นพื้นฐาน

ตัวบ่งชี้ที่ 1.3 การมีความมุ่งมั่นและอุทิศตนในการสอนและพัฒนาผู้เรียน ได้แก่

1.3.1 ผู้ดูแลเด็กมีแผนการจัดประสบการณ์ และจัดประสบการณ์ตามแผน

ให้เด็กมีพัฒนาการตามวัยและมีบันทึกรายงานเด็ก

1.3.2 ผู้ดูแลเด็กมีกาจศึกษาเด็กเป็นรายกรณีเพื่อส่งเสริมและแก้ไขเด็ก

1.3.3 ผู้ดูแลเด็กมาปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอไม่ขาดงานเกินระเบียบเวลาที่

กำหนด

หากผลการประเมินคุณภาพตามตัวบ่งชี้ที่ 1.3 ผู้ดูแลเด็กต่ำกว่าร้อยละ 60 มีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา ต้องปรับปรุง และผู้ดูแลเด็กร้อยละ 60 ขึ้นไปมีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาได้ครบทั้ง 3 ข้อ ผ่านเกณฑ์ขั้นพื้นฐาน

ตัวบ่งชี้ที่ 1.4 กำลังศึกษาระดับปริญญาตรีทางการศึกษาปฐมวัย/การศึกษาอนุบาล หรือ จบการศึกษาปริญญาตรีทางการศึกษาปฐมวัย/การศึกษาอนุบาลหรือเทียบเท่าขึ้นไป

1.4.1 ผู้ดูแลเด็กในศูนย์ฯ อย่างน้อย 1 คน กำลังศึกษาระดับปริญญาตรีทางการศึกษาปฐมวัย/การศึกษาอนุบาล หรือจบการศึกษาปริญญาตรีทางการศึกษาปฐมวัย/การศึกษาอนุบาล

หากไม่มีผู้ดูแลเด็กเล็กในศูนย์ฯกำลังศึกษาระดับปริญญาตรีทางการศึกษาปฐมวัย/การศึกษาอนุบาล หรือจบการศึกษาปริญญาตรีทางการศึกษาปฐมวัย/การศึกษาอนุบาล ต้องปรับปรุง และมีผู้ดูแลเด็กเล็กในศูนย์ฯ อย่างน้อย 1 คนกำลังศึกษาระดับปริญญาตรีทางการศึกษาปฐมวัย/การศึกษาอนุบาล หรือจบการศึกษาปริญญาตรีทางการศึกษาปฐมวัย/การศึกษาอนุบาล ถือว่าผ่านเกณฑ์ขั้นพื้นฐาน

ตัวบ่งชี้ที่ 1.5 หมั่นพัฒนาตนเอง หรือแสวงหาความรู้เพิ่มเติม

1.5.1 ร้อยละของผู้ดูแลเด็กเล็กเข้าร่วมการอบรมหรือประชุมสัมมนา อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง

หากผลการประเมินคุณภาพ ผู้ดูแลเด็กต่ำกว่าร้อยละ 60 มีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา ต้องปรับปรุง และผู้ดูแลเด็กร้อยละ 60 ขึ้นไปมีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา ผ่านเกณฑ์ขั้นพื้นฐาน

มาตรฐานที่ 2 ผู้ดูแลเด็กมีความสามารถในการจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตัวบ่งชี้ที่ 2.1 มีความรู้ ความเข้าใจเป้าหมายการจัดการศึกษาปฐมวัย

2.1.1 ผู้ดูแลเด็กมีความรู้ความเข้าใจในจุดมุ่งหมาย หรือเป้าหมายการจัดการศึกษาปฐมวัย

2.1.2 ผู้ดูแลเด็กมีการจัดทำแผนที่มิกิจกรรมหลากหลายเน้นปฏิบัติจริง

หากผู้ดูแลเด็กต่ำกว่าร้อยละ 60 มีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา ต้องปรับปรุง และผู้ดูแลเด็กร้อยละ 60 ขึ้นไปมีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาได้ครบทั้ง 2 ข้อ ผ่านเกณฑ์ขั้นพื้นฐาน

ตัวบ่งชี้ที่ 2.2 มีความรู้ความเข้าใจจิตวิทยา และพัฒนาการเด็ก

2.2.1 ผู้ดูแลเด็กมีความรู้ความเข้าใจในจิตวิทยาและพัฒนาการเด็ก

2.2.2 ผู้ดูแลเด็กมีการนำความรู้มาส่งเสริมพัฒนาการเด็กให้สอดคล้องกับการพัฒนาการเด็กทุกด้าน (ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา)

2.2.3 ผู้ดูแลเด็กมีการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย ส่งเสริมพัฒนาการเด็กทุกด้าน

หากผู้ดูแลเด็กต่ำกว่าร้อยละ 60 มีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา ต้องปรับปรุง และผู้ดูแลเด็กร้อยละ 60 ขึ้นไปมีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาได้ครบทั้ง 3 ข้อ ผ่านเกณฑ์ขั้นพื้นฐาน

ตัวบ่งชี้ที่ 2.3 มีความสามารถในการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

- 2.3.1 ร้อยละของผู้ดูแลเด็กที่สามารถจัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 2.3.2 ร้อยละของผู้ดูแลเด็กที่สามารถจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนมีวินัย มีความซื่อสัตย์ สุจริต ประหยัด
- 2.3.3 ร้อยละของผู้ดูแลเด็กที่สามารถจัดกิจกรรมให้เด็กเล่นและได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์
- 2.3.4 ร้อยละของผู้ดูแลเด็กที่สามารถจัดกิจกรรมส่งเสริมการรักการอ่านของผู้เรียน
- 2.3.5 ร้อยละของผู้ดูแลเด็กที่สามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนฝึกคิดทำแก้ปัญหาและปรับปรุงตนเอง
- 2.3.6 ร้อยละของผู้ดูแลเด็กที่สามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

หากผู้ดูแลเด็กต่ำกว่าร้อยละ 60 มีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา ต้องปรับปรุง และผู้ดูแลเด็กร้อยละ 60 ขึ้นไปมีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาได้ครบทั้ง 6 ข้อ ผ่านเกณฑ์ขั้นพื้นฐาน

ตัวบ่งชี้ที่ 2.4 มีการประเมินพัฒนาการที่สอดคล้องกับสภาพจริงเหมาะสมตามวัย

- 2.4.1 ร้อยละของผู้ดูแลเด็กที่สามารถประเมินพัฒนาการตามสภาพจริง เน้นการสังเกตฉบับที่พัฒนาการของผู้เรียน
- 2.4.2 ร้อยละของผู้ดูแลเด็กที่สามารถประเมินพัฒนาการของผู้เรียนเป็นรายบุคคล
- 2.4.3 ร้อยละของผู้ดูแลเด็กที่มีวิธีการที่หลากหลายในการประเมินผู้เรียนได้
- 2.4.4 ร้อยละของผู้ดูแลเด็กที่สามารถนำผลการประเมินมาแก้ไขปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและพัฒนาผู้เรียน

หากผู้ดูแลเด็กต่ำกว่าร้อยละ 60 มีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา ต้องปรับปรุง และผู้ดูแลเด็กร้อยละ 60 ขึ้นไป มีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาได้ครบทั้ง 4 ข้อ ผ่านเกณฑ์ขั้นพื้นฐาน

มาตรฐานที่ 3 หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีคุณธรรม จริยธรรม มีภาวะผู้นำ และมีความสามารถในการบริหารจัดการ

ตัวบ่งชี้ที่ 3.1 มีคุณธรรม จริยธรรม และปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพบริหารการศึกษา

3.1.1 หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี

3.1.2 หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ยึดหลักธรรมาภิบาลในการบริหาร (สุจริต ยุติธรรม การใช้ระบบคุณธรรมในการรับฟังปัญหาการระดม การมีส่วนร่วมในการบริหาร และการปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพ)

3.1.3 หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความมุ่งมั่นในการบริหารเพื่อผลประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ

3.1.4 หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอุทิศเวลาให้กับการทำงาน

หากหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณาได้เพียง 2 ข้อ ต้องปรับปรุง และหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณาได้เพียง 3 ข้อขึ้นไป ผ่านเกณฑ์ขั้นพื้นฐาน

ตัวบ่งชี้ที่ 3.2 มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับเด็ก ผู้ดูแลเด็ก ผู้ปกครอง และชุมชน

3.2.1 หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดกิจกรรมวันสำคัญหรือกิจกรรมอื่นๆ ไม่น้อยกว่า 4 ครั้งต่อปี

3.2.2 หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดประชุมผู้ปกครองปีละ ไม่น้อยกว่า 2 ครั้ง

3.2.3 หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสนับสนุนให้เด็กเข้าร่วมกิจกรรมชุมชน ไม่น้อยกว่าปีละ 2 ครั้ง

3.2.4 หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดกิจกรรมร่วมกับผู้ดูแลเด็ก ไม่น้อยกว่า ปีละ 2 ครั้ง

หากหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณาไม่ครบทุกข้อ ต้องปรับปรุง และหากหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณาได้ครบทั้ง 4 ข้อ ผ่านเกณฑ์ขั้นพื้นฐาน

ตัวบ่งชี้ที่ 3.3 มีวิสัยทัศน์ และภาวะความเป็นผู้นำ

3.3.1 หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างชัดเจนและเหมาะสมกับบริบทของท้องถิ่น

3.3.2 หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีภาวะผู้นำในการกระตุ้นให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

3.3.3 หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความเป็นผู้นำในการพัฒนาวิชาการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ทันต่อเหตุการณ์การเปลี่ยนแปลง

หากหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณาไม่ครบทุกข้อ ต้องปรับปรุง และหากหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณาได้ครบทั้ง 3 ข้อ ผ่านเกณฑ์ขั้นพื้นฐาน

มาตรฐานที่ 4 หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ดูแลเด็ก และผู้เรียนมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของผู้ปกครองและชุมชน

ตัวบ่งชี้ที่ 4.1 ผู้ปกครองและชุมชนในพื้นที่ตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความพึงพอใจคุณภาพของผู้เรียน

4.1.1 ผู้ปกครองและชุมชนในพื้นที่ตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีความพึงพอใจในคุณภาพของผู้เรียน

หากผู้ปกครองและชุมชนร้อยละ 60 ลง ไปมีความพึงพอใจตามเกณฑ์พิจารณา ต้องปรับปรุง และผู้ปกครองและชุมชนร้อยละ 60 ขึ้น ไปมีความพึงพอใจตามเกณฑ์การพิจารณา ผ่านเกณฑ์ขั้นพื้นฐาน

ตัวบ่งชี้ที่ 4.2 ผู้ปกครองและชุมชนในพื้นที่ตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความพึงพอใจหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและผู้ดูแลเด็กเล็กในการให้คำปรึกษา แนะนำ ตลอดจนการช่วยเหลือด้านอื่นๆ แก่ชุมชนและส่วนรวม

4.2.1 ผู้ปกครองและชุมชนในพื้นที่ตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีความพึงพอใจหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในการให้คำปรึกษา แนะนำ ตลอดจนการช่วยเหลือด้านอื่นๆ แก่ชุมชนและส่วนรวม

4.2.2 ผู้ปกครองและชุมชนในพื้นที่ตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีความพึงพอใจผู้ดูแลเด็กเล็กในการให้คำปรึกษา แนะนำ ตลอดจนการช่วยเหลือด้านอื่นๆ แก่ชุมชน และส่วนรวม

หากผู้ปกครองและชุมชนร้อยละ 60 ลงไปมีความพึงพอใจตามเกณฑ์พิจารณา ต้องปรับปรุง และผู้ปกครองและชุมชนร้อยละ 60 ขึ้นไปมีความพึงพอใจตามเกณฑ์การพิจารณา ครบทั้ง 2 ข้อผ่านเกณฑ์ขั้นพื้นฐาน

มาตรฐานที่ 5 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดหลักสูตร และกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตัวบ่งชี้ที่ 5.1 ส่งเสริมให้ผู้ดูแลเด็กจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

5.1.1 มีการสำรวจข้อมูลบันทึกประวัติ และพัฒนาการของผู้เรียน

5.1.2 มีการจัดสรรทรัพยากรการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์

5.1.3 มีการจัดอบรมพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์

จัดประสบการณ์

5.1.4 มีการนิเทศ ติดตามและสนับสนุนการจัดทำแผนการจัด

ประสบการณ์ที่ตอบสนองพัฒนาการ และความสนใจของผู้เรียน

5.1.5 มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมแรงจูงใจในการจัดทำแผนการจัด

ประสบการณ์ และนำผลการประเมินมาปรับปรุงแผนการเรียนรู้

5.1.6 มีการประเมินแผนการจัดประสบการณ์และนำผลการประเมินมา

ปรับปรุงแผนการเรียนรู้

หากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณาได้ 3 ข้อลงไป ต้องปรับปรุง แต่หากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณาได้ 4 ข้อขึ้นไป ผ่านเกณฑ์การประเมิน

ตัวบ่งชี้ที่ 5.2 ส่งเสริมพัฒนานวัตกรรมการจัดประสบการณ์เรียนรู้ และสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้

5.2.1 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการส่งเสริมและการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้และสื่ออุปกรณ์การเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้

5.2.2 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีสื่อธรรมชาติ (พืช สัตว์ สิ่งของและอื่นๆ) และนวัตกรรมที่เหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้

5.2.3 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีสื่อภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้

5.2.4 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีเทคโนโลยี สารสนเทศและนวัตกรรมที่เหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้

5.2.5 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการแลกเปลี่ยน หรือเชื่อมโยงสื่อการเรียน การสอนจากแหล่งการเรียนรู้ และภูมิปัญญาในท้องถิ่น

หากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณาได้ 2 ข้อลงไป ต้องปรับปรุง และ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณาได้ 3 ข้อขึ้นไป ผ่านเกณฑ์การประเมิน

มาตรฐานที่ 6 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนอย่าง หลากหลาย

ตัวบ่งชี้ที่ 6.1 จัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการทางสมองตอบสนองความสนใจ และ ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน

6.1.1 มีการสำรวจ และจัดทำข้อมูลผู้เรียนตามความสนใจ และความคิด สร้างสรรค์

6.1.2 มีแผนการจัดกิจกรรมอย่างหลากหลายที่ส่งเสริมและตอบสนอง ความสนใจ และผลงานหลากหลายของผู้เรียน

6.1.3 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กร่วมมือกับชุมชนหรือผู้ปกครองและผู้เรียน จัด กิจกรรมหลากหลายตามแผนที่ตอบสนองความสนใจ และความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน

6.1.4 มีผู้รับผิดชอบติดตามและประเมินผลการดำเนินการตามแผนการจัด ประสพการณ์

6.1.5 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กร่วมมือกับชุมชนหรือผู้ปกครอง นำผลการประเมิน ของผู้เรียน ไปปรับปรุงแผนการจัดประสพการณ์

หากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณาได้ 2 ข้อลงไป ต้องปรับปรุง และ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณาได้ 3 ข้อขึ้นไป ผ่านเกณฑ์การประเมิน

ตัวบ่งชี้ที่ 6.2 จัดกิจกรรมส่งเสริมค่านิยมที่ดีงาม

6.2.1 มีการกำหนดค่านิยมที่ดีงามเพื่อส่งเสริมให้กับผู้เรียน

6.2.2 มีแผนการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมค่านิยมที่ดีงามอย่างหลากหลาย

6.2.3 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กร่วมมือกับชุมชนหรือผู้ปกครองและผู้เรียน จัด กิจกรรมที่ส่งเสริมค่านิยมที่ดีงามอย่างหลากหลาย

6.2.4 มีผู้รับผิดชอบติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผน

6.2.5 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กร่วมมือกับชุมชนหรือผู้ปกครอง นำผลการ ประเมินของผู้เรียน ไปปรับปรุงแผนการดำเนินงาน

หากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณาได้ 2 ข้อลงไป ต้องปรับปรุง และ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณาได้ 3 ข้อขึ้นไป ผ่านเกณฑ์การประเมิน

ตัวบ่งชี้ที่ 6.3 จัดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถด้านดนตรี ศิลปะและการเคลื่อนไหว

- 6.3.1 มีการจัดทำข้อมูลผู้เรียนด้านศิลปะ/ดนตรี/นาฏศิลป์/กีฬาและ
นันทนาการ
- 6.3.2 มีแผนการจัดกิจกรรมด้านศิลปะ/ดนตรี/นาฏศิลป์/กีฬาและ
นันทนาการ
- 6.3.3 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กร่วมมือกับชุมชนหรือผู้ปกครองและผู้เรียนจัด
กิจกรรมด้านศิลปะ/ดนตรี/นาฏศิลป์/กีฬาและนันทนาการ
- 6.3.4 ผู้รับผิดชอบติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผน
- 6.3.5 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กร่วมมือกับชุมชนหรือผู้ปกครอง นำผลการ
ประเมินของผู้เรียนไปปรับปรุงแผนการดำเนินงาน

หากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณาได้ 2 ข้อลงไป ต้องปรับปรุง และ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณาได้ 3 ข้อขึ้นไป ผ่านเกณฑ์การประเมิน

ตัวบ่งชี้ที่ 6.4 จัดกิจกรรมสืบสานและสร้างสรรค์วัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย

- 6.4.1 จัดทำข้อมูลด้านวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย
- 6.4.2 มีแผนการจัดกิจกรรมสืบสานและสร้างสรรค์วัฒนธรรม ประเพณี
และภูมิปัญญาไทย
- 6.4.3 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กร่วมมือกับชุมชนหรือผู้ปกครองและผู้เรียนจัด
กิจกรรมสืบสานและสร้างสรรค์วัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย
- 6.4.4 มีผู้รับผิดชอบติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผน
- 6.4.5 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กร่วมมือกับชุมชนหรือผู้ปกครอง นำผลการ
ประเมินของผู้เรียนไปปรับปรุงแผนการดำเนินงาน

หากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณาได้ 2 ข้อลงไป ต้องปรับปรุง และ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณาได้ 3 ข้อขึ้นไป ผ่านเกณฑ์การประเมิน

ตัวบ่งชี้ที่ 6.5 จัดกิจกรรมส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย

- 6.5.1 มีข้อตกลงเกี่ยวกับข้อปฏิบัติในชั้นเรียน
- 6.5.2 มีแผนการจัดกิจกรรมส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย (ให้เด็กเลือก
เข้ากิจกรรมประสบการณ์ตามความสนใจ)
- 6.5.3 มีการประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนฯ

6.5.4 มีการนำเสนอผลการประเมิน ไปปรับปรุงแผนการดำเนินงาน หากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณาได้ 2 ข้อลงไป ต้องปรับปรุง และ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณาได้ 3 ข้อขึ้นไป ผ่านเกณฑ์การประเมิน

มาตรฐานที่ 7 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการที่ส่งเสริม สุขภาพอนามัยและความปลอดภัยของผู้เรียน

ตัวบ่งชี้ที่ 7.1 จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และส่งเสริมประสบการณ์ชีวิตของผู้เรียน

- 7.1.1 มีการจัดทำแผน พัฒนาสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวก
- 7.1.2 มีการดำเนินการพัฒนาสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวก ตามแผนที่กำหนด
- 7.1.3 มีการประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผน
- 7.1.4 มีการนำผลการประเมินพัฒนารูปแบบวิธีการด้านสภาพแวดล้อม และสิ่งอำนวยความสะดวกให้เหมาะสมต่อการจัดการเรียนรู้

หากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณาได้ 2 ข้อลงไป ต้องปรับปรุง และ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณาได้ 3 ข้อขึ้นไป ผ่านเกณฑ์การประเมิน

ตัวบ่งชี้ที่ 7.2 มีการให้บริการส่งเสริมสุขภาพอนามัย และความปลอดภัยของผู้เรียน

- 7.2.1 มีแผนงาน/โครงการส่งเสริมสุขภาพอนามัย และความปลอดภัยของผู้เรียน
- 7.2.2 มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานและปฏิทินปฏิบัติงาน
- 7.2.3 มีการนิเทศ ติดตามผลรายงานการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ
- 7.2.4 มีการนำผลการประเมินพัฒนาสภาพแวดล้อมให้ร่มรื่น สะอาด

ปลอดภัย

หากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณาได้ 2 ข้อลงไป ต้องปรับปรุง และ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณาได้ 3 ข้อขึ้นไป ผ่านเกณฑ์การประเมิน

ตัวบ่งชี้ที่ 7.3 จัดห้องเรียน พื้นที่สีเขียว สนามเด็กเล่น และสิ่งอำนวยความสะดวก เพียงพอ ให้อยู่ในสภาพใช้งานได้ดี

- 7.3.1 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีแผนงานในการจัดทำห้องเรียน มุมประสบการณ์ เช่น มุมหนังสือ มุมพื้นที่สีเขียว และสิ่งอำนวยความสะดวก
- 7.3.2 แต่งตั้งผู้รับผิดชอบดำเนินการตามแผน

7.3.3 มีการดำเนินงานตามแผนการจัดห้องเรียน มุมประสบการณ์ เช่น มุมหนังสือ มุมพื้นที่สีเขียว และสิ่งอำนวยความสะดวก

7.3.4 มีการประเมินผลการดำเนินการตามแผนการจัดห้องเรียน มุมประสบการณ์ เช่น มุมหนังสือ มุมพื้นที่สีเขียว และสิ่งอำนวยความสะดวก

7.3.5 มีการนำผลการประเมินมาปรับปรุง

หากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณาได้ 2 ข้อลงไป ต้องปรับปรุง และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณาได้ 3 ข้อขึ้นไป ผ่านเกณฑ์การประเมิน

มาตรฐานที่ 8 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการร่วมมือกันระหว่างบ้าน องค์กร ศาสนา สถาบันทางวิชาการ องค์กรภาครัฐและเอกชนเพื่อพัฒนาวิธีการเรียนรู้ในชุมชน

ตัวบ่งชี้ที่ 8.1 ผู้ปกครองมีความพึงพอใจในความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และการให้บริการด้านสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ วิชาการอื่นๆ ของสถานศึกษาชุมชน

8.1.1 ผู้ปกครองมีความพึงพอใจในความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

8.1.2 ผู้ปกครองมีความพึงพอใจที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้บริการด้านอาคารสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ วิชาการอื่นๆ

หากผู้ปกครองต่ำกว่าร้อยละ 60 ลงไปมีความพึงพอใจตามเกณฑ์การพิจารณา ต้องปรับปรุงและผู้ปกครองร้อยละ 60 ขึ้นไปมีความพึงพอใจตามเกณฑ์การพิจารณาทั้ง 2 ข้อ ผ่านเกณฑ์ขั้นพื้นฐาน

ตัวบ่งชี้ที่ 8.2 เป็นแหล่งวิทยากรในการให้ความรู้และบริการชุมชน

8.2.1 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดแผนงาน เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา

8.2.2 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีผู้รับผิดชอบหรือจัดหน่วยงานรับผิดชอบในการพัฒนาการศึกษาที่ชัดเจน

8.2.3 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีระเบียบการรับรองการส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา

8.2.4 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการประเมินระบบกลไกในการส่งเสริมความสัมพันธ์ และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา

8.2.5 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนำผลการประเมินมาใช้ตัดสินใจและปรับปรุงระบบกลไกในการส่งเสริมความสัมพันธ์ และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา

หากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กปฏิบัติตามเกณฑ์พิจารณาได้ 2 ข้อลงไป ต้องปรับปรุง แต่หาก
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณาได้ 3 ข้อขึ้นไป ผ่านเกณฑ์ขั้นพื้นฐาน

ตัวบ่งชี้ที่ 8.3 มีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

8.3.1 การประชุมปรึกษาหรือร่วมมือกันเพื่อแสวงหาแนวทาง

8.3.2 มีการกำหนดแผนงานแนวทางการร่วมมือเพื่อพัฒนาวิธีการเรียนรู้ใน

ชุมชน

8.3.3 มีการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบและดำเนินงานตามแผน ตามระยะเวลา

8.3.4 มีการประเมินผลการดำเนินงานร่วมกัน

8.3.5 มีการร่วมมือกันพัฒนาและปรับปรุงแผนการดำเนินงาน

หากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กปฏิบัติตามเกณฑ์พิจารณาได้ 2 ข้อลงไป ต้องปรับปรุง แต่หาก
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณาได้ 3 ข้อขึ้นไป ผ่านเกณฑ์ขั้นพื้นฐาน

มาตรฐานที่ 9 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์

ตัวบ่งชี้ที่ 9.1 มีวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต ความรับผิดชอบ และปฏิบัติตามข้อตกลง

เบื้องต้น

9.1.1 ร้อยละของผู้เรียนที่จัดเก็บข้าวของใช้/ของเล่นเข้าที่

9.1.2 ร้อยละของผู้เรียนที่เข้าแถว/รอคอยตามลำดับก่อนหลัง

9.1.3 ร้อยละของผู้เรียนปฏิบัติตามข้อตกลงของชั้นเรียน เช่น รู้จักใช้คำขอ

อนุญาตไปเข้าห้องน้ำ หักพุดเมื่อครูปุด ทั้งขยะให้ตรงที่ ไม่หยิบของผู้อื่นฯ

หากผู้เรียนต่ำกว่าร้อยละ 60 ลงไปมีความพึงพอใจตามเกณฑ์การพิจารณา ต้องปรับปรุง
และผู้เรียนร้อยละ 60 ขึ้นไปมีความพึงพอใจตามเกณฑ์การพิจารณาครบทั้ง 3 ข้อ ผ่านเกณฑ์ขั้น

พื้นฐาน

ตัวบ่งชี้ที่ 9.2 มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

9.2.1 ร้อยละของผู้เรียนที่ไม่รังแกเพื่อน สัตว์ และไม้ทำลายต้นไม้

9.2.2 ร้อยละของผู้เรียนที่รู้จักแบ่งปันของเล่น/สิ่งของแก่เพื่อนๆ

9.2.3 ร้อยละของผู้เรียนที่รู้จักให้ความช่วยเหลือผู้อื่น อย่างเหมาะสมตามวัย

หากผู้เรียน ต่ำกว่าร้อยละ 60 ลงไปมีความพึงพอใจตามเกณฑ์การพิจารณา ต้องปรับปรุง
และผู้เรียนร้อยละ 60 ขึ้นไปมีความพึงพอใจตามเกณฑ์การพิจารณาครบทั้ง 3 ข้อ ผ่านเกณฑ์ขั้น

พื้นฐาน

ตัวบ่งชี้ที่ 9.3 ประหยัดใช้สิ่งของส่วนบุคคลและส่วนร่วมอย่างคุ้มค่า

- 9.3.1 ร้อยละของผู้เรียนที่รับประทานอาหารเช้าและเครื่องดื่มไม่เหลือทิ้ง
- 9.3.2 ร้อยละของผู้เรียนที่ไม่ทิ้งขว้างหรือทำลายสิ่งของเครื่องใช้
- 9.3.3 ร้อยละของผู้เรียนที่รู้จักใช้สิ่งของเครื่องใช้ไฟฟ้าอย่างประหยัด และ

ปลอดภัย

- 9.3.4 ร้อยละของผู้เรียนที่เห็นคุณค่าของเงินและการออม

หากผู้เรียนต่ำกว่าร้อยละ 60 ลงไปมีความพึงพอใจตามเกณฑ์การพิจารณา ต้องปรับปรุง และผู้เรียนร้อยละ 60 ขึ้นไปมีความพึงพอใจตามเกณฑ์การพิจารณาครบทั้ง 4 ข้อ ผ่านเกณฑ์ขั้นพื้นฐาน

ตัวบ่งชี้ที่ 9.4 มีมารยาท ปฏิบัติตนตามวัฒนธรรม

- 9.4.1 ร้อยละของผู้เรียนที่มีมารยาทในการพูดและการฟัง
- 9.4.2 ร้อยละของผู้เรียนที่มีมารยาทในการไหว้/แสดงความเคารพผู้ใหญ่

อย่างเหมาะสม

- 9.4.3 ร้อยละของผู้เรียนที่มีมารยาทในการรับประทานอาหาร

หากผู้เรียนต่ำกว่าร้อยละ 60 ลงไปมีความพึงพอใจตามเกณฑ์การพิจารณา ต้องปรับปรุง และผู้เรียนร้อยละ 60 ขึ้นไปมีความพึงพอใจตามเกณฑ์การพิจารณาครบทั้ง 3 ข้อ ผ่านเกณฑ์ขั้นพื้นฐาน

มาตรฐานที่ 10 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร

ตัวบ่งชี้ที่ 10.1 มีทักษะในการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็ก

10.1.1 ร้อยละของผู้เรียนที่สามารถใช้กล้ามเนื้อใหญ่ในการเคลื่อนไหว และเล่นเครื่องเล่น สนาม

10.1.2 ร้อยละของผู้เรียนที่สามารถใช้กล้ามเนื้อเล็กอย่างคล่องแคล่ว และประสานสัมพันธ์กันในการเล่นเครื่องเล่นสัมผัส การเขียนภาพ ระบายสี การปั้น และการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน

หากผู้เรียนต่ำกว่าร้อยละ 60 ลงไปมีความพึงพอใจตามเกณฑ์การพิจารณา ต้องปรับปรุง และผู้เรียนร้อยละ 60 ขึ้นไปมีความพึงพอใจตามเกณฑ์การพิจารณาครบทั้ง 2 ข้อ ผ่านเกณฑ์ขั้นพื้นฐาน

ตัวบ่งชี้ที่ 10.2 มีทักษะในการใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5

10.2.1 ร้อยละของผู้เรียนที่สังเกตและจำแนกสิ่งต่างๆ ด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้

10.2.2 ร้อยละของผู้เรียนที่บอก/แสดงความรู้สึกที่ได้รับจากประสาทสัมผัส ทั้ง 5 ได้

หากผู้เรียนต่ำกว่าร้อยละ 60 ลงไปมีความพึงพอใจตามเกณฑ์การพิจารณา ต้องปรับปรุง และผู้เรียนร้อยละ 60 ขึ้นไปมีความพึงพอใจตามเกณฑ์การพิจารณาครบทั้ง 2 ข้อ ผ่านเกณฑ์ขั้น พื้นฐาน

ตัวบ่งชี้ที่ 10.3 มีทักษะในการสื่อสารที่เหมาะสมกับวัย

10.3.1 ร้อยละของผู้เรียนที่บอกเรื่องราว ความรู้สึก และความต้องการของ คนได้

10.3.2 ร้อยละของผู้เรียนที่กล้าพูดกล้าแสดงออกได้เหมาะสมกับวัย และ สถานการณ์ได้

หากผู้เรียนต่ำกว่าร้อยละ 60 ลงไปมีความพึงพอใจตามเกณฑ์การพิจารณา ต้องปรับปรุง และผู้เรียนร้อยละ 60 ขึ้นไปมีความพึงพอใจตามเกณฑ์การพิจารณาครบทั้ง 2 ข้อ ผ่านเกณฑ์ขั้น พื้นฐาน

ตัวบ่งชี้ที่ 10.4 มีทักษะในการสังเกตและสำรวจ

10.4.1 ร้อยละของผู้เรียนที่บอกสภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเกี่ยวกับ สิ่งแวดล้อมบุคคล และสิ่งของต่างๆ ได้

10.4.2 ร้อยละของผู้เรียนที่บอกสภาพภายนอกศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเกี่ยวกับ สิ่งแวดล้อมบุคคลและสิ่งของต่างๆ ได้

หากผู้เรียนต่ำกว่าร้อยละ 60 ลงไปมีความพึงพอใจตามเกณฑ์การพิจารณา ต้องปรับปรุง และผู้เรียนร้อยละ 60 ขึ้นไปมีความพึงพอใจตามเกณฑ์การพิจารณาครบทั้ง 2 ข้อ ผ่านเกณฑ์ขั้น พื้นฐาน

ตัวบ่งชี้ที่ 10.5 มีความรู้ในเรื่องตนเอง บุคคลที่เกี่ยวข้อง ธรรมชาติ และสิ่งต่างๆรอบตัว

10.5.1 ร้อยละของผู้เรียนที่มีความรู้ในเรื่องของตนเองและครอบครัว

10.5.2 ร้อยละของผู้เรียนที่รู้จักบุคคลที่เกี่ยวข้องและสถานที่รอบตัว

10.5.3 ร้อยละของผู้เรียนที่ที่มีความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติและสิ่งต่างๆรอบตัว

มาตรฐานที่ 11 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี

ตัวบ่งชี้ที่ 11.1 มีสุขนิสัยในการดูแลสุขภาพและป้องกันตนเองไม่ให้เกิดอุบัติเหตุต่อตนเอง และผู้อื่น

11.1.1 ร้อยละของผู้เรียนที่มีพฤติกรรมและอนามัยที่ดี เช่น ล้างมือก่อนรับประทานอาหาร ล้างมือก่อน-หลังการใช้ห้องส้วม

11.1.2 ร้อยละของผู้เรียนที่รู้จักเลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์

11.1.3 ร้อยละของผู้เรียนที่รู้จักระมัดระวังไม่ให้เกิดอันตรายต่อตนเองและผู้อื่น

หากผู้เรียนต่ำกว่าร้อยละ 60 ลงไปมีความพึงพอใจตามเกณฑ์การพิจารณา ต้องปรับปรุง และผู้เรียนร้อยละ 60 ขึ้นไปมีความพึงพอใจตามเกณฑ์การพิจารณาครบทั้ง 3 ข้อ ผ่านเกณฑ์ขั้นพื้นฐาน

ตัวบ่งชี้ที่ 11.2 มีน้ำหนัก ส่วนสูง และมีสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์

11.2.1 ร้อยละของผู้เรียนที่มีน้ำหนัก ส่วนสูงตามเกณฑ์มาตรฐานของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

11.2.2 ร้อยละของผู้เรียนที่มีสุขภาพดี เช่น สุขภาพการได้ยิน สายตา และสุขภาพฟัน

11.2.3 ร้อยละของผู้เรียนที่มีพัฒนาด้านร่างกายตามวัย/สมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์

หากผู้เรียนต่ำกว่าร้อยละ 60 ลงไปมีความพึงพอใจตามเกณฑ์การพิจารณา ต้องปรับปรุง และผู้เรียนร้อยละ 60 ขึ้นไปมีความพึงพอใจตามเกณฑ์การพิจารณาครบทั้ง 3 ข้อ ผ่านเกณฑ์ขั้นพื้นฐาน

ตัวบ่งชี้ที่ 11.3 มีความมั่นใจ กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม

11.3.1 ร้อยละของผู้เรียนที่มีความมั่นใจ และกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม

11.3.2 ร้อยละของผู้เรียนที่แสดงความชื่นชมความสามารถผู้อื่น

11.3.3 ร้อยละของผู้เรียนที่รู้จักวิธีปฏิบัติต่อตนเอง และผู้อื่นอย่างเหมาะสมตามวัย

หากผู้เรียนต่ำกว่าร้อยละ 60 ลงไปมีความพึงพอใจตามเกณฑ์การพิจารณา ต้องปรับปรุง และผู้เรียนร้อยละ 60 ขึ้นไปมีความพึงพอใจตามเกณฑ์การพิจารณาครบทั้ง 3 ข้อ ผ่านเกณฑ์ขั้นพื้นฐาน

ตัวบ่งชี้ที่ 11.4 ร่าเรึงแจ่มใส มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อน ผู้ดูแลเด็ก ผู้อื่น

11.4.1 ร้อยละของผู้เรียนที่มีหน้าตา ร่าเรึงแจ่มใสและแสดงออกทางอารมณ์
ได้อย่างเหมาะสมตามวัย

11.4.2 ร้อยละของผู้เรียนที่มีความสุขในการเล่นและทำกิจกรรมร่วมกับ
ผู้อื่น

หากผู้เรียนต่ำกว่าร้อยละ 60 ลงไปมีความพึงพอใจตามเกณฑ์การพิจารณา ต้องปรับปรุง
และผู้เรียนร้อยละ 60 ขึ้นไปมีความพึงพอใจตามเกณฑ์การพิจารณาครบทั้ง 2 ข้อ ผ่านเกณฑ์ขั้น
พื้นฐาน

มาตรฐานที่ 12 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรีและการเคลื่อนไหว

ตัวบ่งชี้ที่ 12.1 สนใจและร่วมกิจกรรมด้านศิลปะ

12.1.1 ร้อยละของผู้เรียนที่สนใจธรรมชาติ และสิ่งสวยงามต่างๆ

12.1.2 ร้อยละของผู้เรียนที่สนใจและมีความสุขในการทำงานด้านศิลปะ

หากผู้เรียนต่ำกว่าร้อยละ 60 ลงไปมีความพึงพอใจตามเกณฑ์การพิจารณา ต้องปรับปรุง
และผู้เรียนร้อยละ 60 ขึ้นไปมีความพึงพอใจตามเกณฑ์การพิจารณาครบทั้ง 2 ข้อ ผ่านเกณฑ์ขั้น
พื้นฐาน

ตัวบ่งชี้ที่ 12.2 สนใจและร่วมกิจกรรมด้านดนตรีและการเคลื่อนไหว

12.2.1 ร้อยละของผู้เรียนที่สนใจและมีความสุขกับเพลงและดนตรี

12.2.2 ร้อยละของผู้เรียนที่สามารถเคลื่อนไหวได้ตามเพลงและจังหวะ

หากผู้เรียนต่ำกว่าร้อยละ 60 ลงไปมีความพึงพอใจตามเกณฑ์การพิจารณา ต้องปรับปรุง
และผู้เรียนร้อยละ 60 ขึ้นไปมีความพึงพอใจตามเกณฑ์การพิจารณาครบทั้ง 2 ข้อ ผ่านเกณฑ์ขั้น
พื้นฐาน

ตัวบ่งชี้ที่ 12.3 สนใจและร่วมกิจกรรมการออกกำลังกาย

12.3.1 ร้อยละของผู้เรียนที่สนใจและเข้าร่วมกิจกรรม เกมการละเล่น และ
การออกกำลังกาย

12.3.2 ร้อยละของผู้เรียนที่ปฏิบัติตามข้อตกลงได้ตามวัย

12.3.3 ร้อยละของผู้เรียนที่สร้างสรรค์กิจกรรมการละเล่นใหม่ๆ ได้ตามวัย

หากผู้เรียนต่ำกว่าร้อยละ 60 ลงไปมีความพึงพอใจตามเกณฑ์การพิจารณา ต้องปรับปรุง
และผู้เรียนร้อยละ 60 ขึ้นไปมีความพึงพอใจตามเกณฑ์การพิจารณาครบทั้ง 3 ข้อ ผ่านเกณฑ์ขั้น
พื้นฐาน

บริบทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์

อำเภอนางรองตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของจังหวัดบุรีรัมย์ มีอาณาเขตติดต่อกับเขตการปกครองข้างเคียงดังต่อไปนี้ (องค์การบริหารส่วนตำบลนางรอง. 2556 : 1-3)

ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอขามเฒ่าและอำเภอเมืองบุรีรัมย์

ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอประโคนชัยและอำเภอเฉลิมพระเกียรติ

ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอละหานทรายและอำเภอปะคำ

ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอโนนสุวรรณและอำเภอหนองกี่

ท้องที่ตำบลนางรอง อำเภอนางรองมีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดอยู่ 2 แห่ง ได้แก่

1. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลนางรอง

ตั้งอยู่ในหมู่ที่ 7 ตำบลนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ มีเขตบริการครอบคลุม 14 ชุมชน คือ ชุมชนบ้านแพงพวย หมู่ 1 ชุมชนบ้านหนองงูเหลือมหมู่ 2 ชุมชนบ้านทุ่งสะเคาหมู่ 3 ชุมชนบ้านแสงพันธุ์หมู่ 4 ชุมชนบ้านทุ่งหมู่ 5 ชุมชนบ้านบัวคำหมู่ 6 ชุมชนบ้านคอกควายหมู่ 7 ชุมชนบ้านตากแดดหมู่ 8 ชุมชนบ้านแพงพวยหมู่ 9 ชุมชนบ้านหนองตาโรงหมู่ 10 ชุมชนบ้านหนองตาเข้มหมู่ 11 ชุมชนบ้านหนองจั่วหมู่ 12 ชุมชนบ้านหนองไทรหมู่ 13 ชุมชนบ้านหนองเสม็ดหมู่ 14

ข้อมูลพื้นฐาน ชุมชนในเขตบริการมีประชากรอาศัยอยู่หนาแน่นส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม และอาชีพค้าขาย ปัจจุบันมีนักเรียนที่มาใช้บริการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลนางรองมีทั้งหมด 50 คน แบ่งเป็นชาย 27 คน หญิง 23 คน มีผู้ดูแลเด็ก จำนวน 3 คน แม่ครัว 1 คน และแม่บ้านจำนวน 1 คน

ปัญหาและอุปสรรคได้แก่

1. ครูผู้ดูแลเด็กยังขาดความรู้ความเข้าใจในการวางแผนการทำงานและติดตามประมวผลอย่างต่อเนื่อง

2. ครูผู้ดูแลเด็กมีหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบเนื่องหนึ่งจากการสอน และต้องทำงานตามนโยบายขององค์กรจึงทำให้เวลาในการสอนและพาเด็กๆ ทำกิจกรรมน้อยลง

3. ครูผู้ดูแลเด็กยังขาดทักษะในการจัดกิจกรรมที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญและยังขาดทักษะในการจัดกิจกรรมกวีเคราะห์โดยเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ

4. ครูผู้ดูแลเด็กยังขาดทักษะในการจัดทำเอกสารและแบบประเมินต่างๆ

5. ได้รับการจัดสรรงบประมาณเงินอุดหนุนด้านอาหารเสริมนม และอาหารกลางวัน ไม่เพียงพอกับจำนวนเด็กรวมถึงไม่เพียงพอต่อการบริหารจัดการภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

6. ในส่วนของด้านการมีส่วนร่วมกับชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมน้อย เนื่องจากนักเรียนส่วนใหญ่ได้อาศัยอยู่กับปู่ย่า ตายายสำหรับพ่อแม่ของนักเรียนจะไปทำงานต่างถิ่น จึงทำให้การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับชุมชนในด้านต่างๆ เป็นไปได้อย่างลำบาก

2. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโรงเรียนบ้านหนองจิวหนองไทร

ตั้งอยู่ในหมู่ที่ 12 บ้านหนองไทร ตำบลนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ มีเขตบริการครอบคลุม 3 ชุมชน คือ ชุมชนบ้านหนองไทร หมู่ 12 ชุมชนบ้านหว่าน หมู่ 10 และชุมชนบ้านหนองจิว หมู่ 13

ข้อมูลพื้นฐาน ชุมชนในเขตบริการมีประชากรอาศัยอยู่หนาแน่นส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม และอาชีพรับจ้าง มีฐานะยากจน ภาษาพูด พูดภาษาไทยพื้นบ้าน (ภาษานางรอง) ปัจจุบันมีนักเรียนที่มาใช้บริการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลนางรองมีทั้งหมด 41 คน มีผู้ดูแลเด็กจำนวน 2 คน

ปัญหาและอุปสรรค ได้แก่

1. ครูผู้ดูแลเด็กยังขาดความรู้ความเข้าใจในการวางแผนการทำงานและติดตามประมวผลอย่างต่อเนื่อง
2. ครูผู้ดูแลเด็กมีหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบเนื่องหนึ่งจากการสอน และต้องทำงานตามนโยบายขององค์กรจึงทำให้เวลาในการสอนและพาเด็กๆ ทำกิจกรรมน้อยลง
3. ครูผู้ดูแลเด็กยังขาดทักษะในการจัดกิจกรรมที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญและยังขาดทักษะในการจัดกิจกรรมทวิเคราะห์ โดยเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ
4. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโรงเรียนบ้านหนองจิวหนองไทรอาศัยอยู่ในบริเวณของโรงเรียนบ้านหนองจิวหนองไทร และห่างไกลจากองค์กรบริหารส่วนตำบลนางรอง ทำให้การจัดการด้านอาคารสถานที่ไม่สามารถขยายหรือต่อเติมให้เพียงพอต่อการเรียนการสอนและจัดกิจกรรมได้จึงทำให้อาคารและสถานที่ไม่ตรงตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ได้
5. ได้รับการจัดสรรงบประมาณเงินอุดหนุนด้านอาหารเสริมนม อาหารกลางวันและการบริหารจัดการภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไม่เพียงพอกับจำนวนเด็ก ทำให้เกิดความล่าช้าในการบริหารงาน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

กรองกาญจน์ เข็มชัยวิชิตกุล (2550 : 122 - 131) ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในกลุ่มสมาคมสหศึกษาสัมพันธ์ พบว่า ระดับความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน โดยเรียงลำดับตามระดับความเห็นจากมากไปน้อย คือ ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการเลี้ยงดู ด้านการเรียนของเด็กที่บ้าน ด้านความร่วมมือกับชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และด้านการเป็นอาสาสมัคร ผู้ปกครองเพศชายมีความคิดเห็นสูงกว่าเพศหญิง และแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือสูงกว่าปริญญาตรีมีความคิดเห็นสูงกว่าผู้ปกครองระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี และแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้ปกครองที่ลักษณะอาชีพมีรายได้ประจำมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม สูงกว่าผู้ปกครองมีลักษณะอาชีพมีรายได้ไม่แน่นอน และแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และผลสรุปปัญหาอุปสรรค พบว่า ผู้ปกครองไม่มีเวลาเพียงพอในการอบรมเลี้ยงดู ไม่มีเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนและได้รับข่าวสารจากทางโรงเรียนน้อย ควรเพิ่มวิธีในการสื่อสารที่หลากหลายและส่งข่าวสารให้ผู้ปกครองรับทราบอย่างสม่ำเสมอ จัดให้มีการพบปะพูดคุยระหว่างผู้ปกครองกับครูประจำชั้น และมีการจัดกิจกรรมในวันเสาร์และวันอาทิตย์เพื่อให้ผู้ปกครองที่ทำงานประจำได้มีโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนมากขึ้น

สมทรง อินทเจียด (2550 : 96 – 97) ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลบ้านนาให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารเทศบาลตำบลบ้านนา คณะผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้บริหารส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง กลุ่มผู้ปฏิบัติงาน ได้แก่ พนักงานเทศบาลตำบลบ้านนา หัวหน้าฝ่ายวิชาการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พยาบาล โรงพยาบาลบ้านนาเดิม หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ดูแลเด็กเล็ก นักการฯ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และกลุ่มผู้รับบริการ ได้แก่ ผู้นำชุมชน ผู้นำกลุ่มพัฒนาสตรี ผู้นำเยาวชน ผู้ปกครอง ประชาชนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จากการศึกษาพบว่า แนวทางในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะต้องมีปัจจัยที่จะนำไปสู่ความสำเร็จคือ ผู้บริหารต้องมีความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการส่งเสริมสุขภาพ ด้านการส่งเสริมพัฒนาเด็กเล็ก ด้านการบริการอาหารและปลอดภัย ด้านสิ่งแวดล้อมสะอาดและปลอดภัย ด้านบุคลากรและด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง เพื่อให้มีคุณลักษณะที่เหมาะสม นอกจากนี้ผู้บริหารยังต้องทำ ความเข้าใจกับตัวชี้วัด มีนโยบายที่ชัดเจน มีการติดตามผล ประเมินผลและนำผลการประเมินไปแก้ไขปรับปรุงศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

อรอุมา สิ้นสู่ (2551 : 73-83) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษาและอาชีพ กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้ปกครองเด็กเล็กที่ส่งบุตรหลานเข้าเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 9 แห่ง จำนวน 393 คน ผลการวิจัยพบว่า ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีความคาดหวังอยู่ในระดับมากที่สุดมี 2 ด้าน คือ 1) ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย และ 2) ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ ด้านที่มีความคาดหวังอยู่ในระดับมาก มีจำนวน 2 ด้าน คือ 1) ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร และ 2) ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชน

ในส่วนของด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรจัด/ดูแลความปลอดภัยของสนามเด็กเล่น การทำความสะอาดอย่างสม่ำเสมอ และควรมีการทิ้งขยะให้ถูกสุขลักษณะ ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ ครูผู้ดูแลเด็กและผู้ประกอบอาหาร ควรมีความรู้เรื่องโภชนาการและอาหาร และการคัดเลือกผู้ดูแลเด็กควรดำเนินการตามมาตรฐานการดูแลเด็ก ตลอดจนผู้บริหารควรมีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานด้านการศึกษาระดับปฐมวัย และการกำหนดจำนวนครูต่อนักเรียนควรมีการดำเนินงานให้เป็นมาตรฐาน ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรพบว่า ศูนย์ควรจัดกิจกรรมให้นักเรียนรู้จักสุขนิสัยที่ดี รู้จักรักษาสุขภาพอนามัยด้วยตนเอง และเมื่อเกิดปัญหาด้านการเรียนหรือพฤติกรรมของเด็กที่ไม่เหมาะสม ทั้งครูผู้ดูแลและผู้ปกครองควรร่วมมือกันแก้ไขปัญหา ตลอดจนส่งเสริมให้ชุมชนได้มีส่วนร่วม ทั้งนี้เพื่อร่วมกันพัฒนาวิชาการของนักเรียนให้เป็นอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นต้น

ประ โยชน์ เข้มชู. (2552 : 55-58) ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลนาโบสถ์ อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและหาแนวทางการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบล กลุ่มประชากร ได้แก่ ข้าราชการ/พนักงาน คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และผู้ปกครอง รวมทั้งสิ้น 27 คน ผลการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีการดำเนินงาน 6 ด้านคือ 1) งานวิชาการ 2) งานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม 3) งานบุคลากร 4) งานธุรกิจ การเงินและพัสดุ 5) งานกิจการนักเรียน และ 6) งานความสัมพันธ์ชุมชน ในภาพรวมพบว่าสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ และมีปัญหาพบข้อบกพร่องซึ่งจะต้องมีการพัฒนา

เพื่อให้การจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีคุณภาพได้มาตรฐานและเป็นที่ยังพอใจแก่ประชาชนในท้องถิ่นมากที่สุด สำหรับแนวทางการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้แก่ 1) ควรมีการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546 2) ควรจัดให้มีสถานที่ที่เพียงพอ และสามารถใช้อัดกิจกรรมอย่างเหมาะสม 3) จัดหาบุคลากรที่มีความพร้อมทั้งด้านวุฒิการศึกษา 4) ส่งเสริมให้บุคลากรได้พัฒนาศักยภาพ 5) สนับสนุนงบประมาณเพื่อการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างเพียงพอ 6) ควรจัดโครงการให้เด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้สอดคล้องกับกิจกรรมกับชุมชน 7) การดูแลในด้านสุขภาพและโภชนาการอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ 8) เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

สมชาย แก้วเพ็ง (2552 : 32-33) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางในการปรับปรุงการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลควนเมา อำเภอรัษฎา จังหวัดตรัง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลควนเมา อำเภอรัษฎา จังหวัดตรัง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือผู้ปกครองเด็กเล็กทุกรายขององค์การบริหารส่วนตำบลควนเมา จำนวน 67 คน ผลการวิจัยพบว่า มาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบล ควนเมา อำเภอรัษฎา จังหวัดตรัง เป็นไปตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งในด้านบุคลากรและการบริหารจัดการด้านวิชาการและกิจกรรมหลักสูตร สำหรับด้านที่ต้องปรับปรุงเพื่อให้ได้มาตรฐานคือด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย และด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน ผู้ปกครองเด็กเล็กเห็นว่าควรสร้างอาคารสถานที่ใหม่ สภาพแวดล้อมควรมีความร่มรื่น สวยงาม มีรั้ว กำแพงเพื่อความปลอดภัย เครื่องเล่นควรเป็นพลาสติกเพื่อความปลอดภัย ตลอดจนห้องน้ำ/ห้องส้วม อ่างล้างมือควรปรับปรุงให้เหมาะสมกับวัยของเด็ก ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน ควรให้ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน ติดตามการประเมินผลและการจัดทำหลักสูตรการจัดการศึกษาที่เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น จะทำให้ผู้ปกครองเด็กเล็กรู้สึกมีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

จรรยา ชินสี (2552 : 59-63) ศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กยังพบปัญหาบุคลากรขาดประสบการณ์ ระดับการศึกษาค่อนข้างต่ำ สภาพแวดล้อมภายนอกยังไม่มีความร่มรื่นที่จะตอบสนองต่อการเรียนรู้ของเด็ก สภาพแวดล้อมภายในการจัดมุมประสบการณ์ไม่ครอบคลุมกิจกรรมของเด็กตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด อุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอนไม่เพียงพอ ไม่มีการกำหนดนโยบายและแผนที่จะพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็ก

เล็กอย่างชัดเจน ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนน้อย ครูผู้ดูแลเด็กขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดประสบการณ์และการประเมินพัฒนาการ บุคลากรได้รับการพัฒนาโดยการให้ทุนศึกษาต่อแต่ยังไม่ครบทุกคน ไม่มีบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้าไปนิเทศการจัดกิจกรรมเรียนการสอนและเด็กเล็ก มีสุขภาพฟื้นฟู

ครุณี พริ้งพัฒนพงษ์ (2553 : 78 - 82) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองหัวคู ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองหัวคู อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และเพื่อหาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กลุ่มเป้าหมายในการศึกษาได้แก่นักวิชาการศึกษา หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และผู้ดูแลเด็กเล็ก เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ผลการวิจัยพบว่าด้านบุคลากรส่วนใหญ่มีประสบการณ์ ความรู้ ความสามารถที่จะดูแลเด็กและปฏิบัติงานตามที่รับผิดชอบของตนได้ เพียงแต่ขาดความรู้ความเข้าใจด้านหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย การจัดแผนจัดประสบการณ์ และผู้ดูแลเด็กไม่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี ทำให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา (ขั้นพื้นฐาน) ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยยังขาดงบประมาณสนับสนุนในการจัดทำแผนพัฒนาสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวก สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับเด็ก อาคารมีพื้นที่คับแคบไม่เพียงพอสำหรับการจัดห้องเรียนและมุมประสบการณ์ ไม่มีรั้วกั้นที่ทนแข็งแรง ไม่มีความปลอดภัยต่อตัวเด็กเล็ก ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรพบว่า บุคลากรไม่ได้ให้ความสำคัญในการจัดหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผน ทำให้ไม่สามารถพัฒนาเด็กตามสภาพจริงได้ ส่วนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ไม่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานและปฏิทินปฏิบัติงาน ไม่มีการนิเทศ ติดตามผลรายงานการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ ผู้เรียนส่วนใหญ่ไม่สามารถสังเกต จำแนก สิ่งต่างๆและบอกหรือแสดงอาการที่ได้รับจากประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้น้ำหนัก ส่วนสูง และสุขภาพ ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข สำหรับด้านการมีส่วนร่วม และสนับสนุนจากชุมชน พบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดทำแผนส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชน โดยจัดโครงการสานความสัมพันธ์บ้านและโรงเรียน มีการจัดบุคลากรออกตรวจเยี่ยมบ้านเด็ก

เพชรธูมา สุขเกษม (2553 : 116 - 124) ทำวิจัยเรื่อง การบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลในจังหวัดราชบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลในจังหวัดราชบุรี กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลในจังหวัดราชบุรี ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน ผู้ดูแลเด็กจำนวน และคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

จำนวนทั้งสิ้น 168 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามตามแนวคิดของมาตรฐานการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและการสนทนากลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า การบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลในจังหวัดราชบุรีตามความเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาจำนวนผู้ดูแลเด็กจำนวน และคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยภาพรวมและรายมาตรฐานอยู่ในระดับมากทุกมาตรฐาน สำหรับแนวทางการพัฒนาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กคือ บุคลากรควรเข้ารับการอบรม ศึกษาหาความรู้ มีความรับผิดชอบ มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรสาระการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ สื่อการสอน การวัดและประเมินผล วิธีการสอน ความเสียสละ และความตั้งใจในการปฏิบัติงาน ควรจัดสภาพแวดล้อมที่สนองความต้องการความสนใจและการพัฒนาการของเด็ก ควรร่วมมือกันในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตลอดจนส่งเสริมผู้เรียนให้มีความรู้ เข้าร่วมกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ทั้งนี้เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีคุณธรรม จริยธรรม ดำรงรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมประเพณีอันดีของไทย

ประเสริฐ บุญมี (2554 : 102-106) ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอชุมพลบุรี จังหวัดบุรีรัมย์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร และด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้ดูแลเด็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์จำนวน 147 คน เครื่องมือเป็นแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน และด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย เนื่องจากบุคลากร ได้รับการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและการบริหารการศึกษา ตลอดจนได้รับการจัดสรรงบประมาณที่เพียงพอต่อการบริหารจัดการ ทำให้เกิดความคล่องตัวมากยิ่งขึ้น สำหรับด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยพบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เป็นเพราะศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่งยังไม่มียาอาคารสถานที่ที่เป็นเอกเทศ การจัดห้องเรียนยังไม่เป็นสัดส่วน พื้นที่ภายนอกอาคารยังอยู่ในระหว่างการปรับปรุงและตกแต่ง ทั้งสนามเด็กเล่น สนามหญ้า ต้นไม้ ไม้ดอกไม้ประดับยังมีไม่เพียงพอ ไม่มีรั้วรอบขอบชิด ในส่วนของความคิดเห็นและข้อเสนอแนะพบว่า ควรสนับสนุนงบประมาณให้กับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างเพียงพอ สนับสนุนให้มีอาคารสถานที่ที่เป็นเอกเทศ และสนับสนุนให้ผู้ดูแลเด็กได้ศึกษาในระดับที่สูงขึ้น

ร่ำเพ็ชร สุริเมือง (2554 : 76-86) ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแผนการดำเนินงานพัฒนา ผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของเทศบาลตำบลแม่ระมาด อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก ผู้ให้ ข้อมูล ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 22 ท่าน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ การสนทนา กลุ่มวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหา เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ การประชุม เชิงปฏิบัติการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหาและความ ต้องการในการดำเนินงานพัฒนาผู้ดูแลเด็ก ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของเทศบาล ตำบลแม่ระมาด อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก 1.1) ด้านความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ดูแลเด็ก ซึ่งผู้ดูแล เด็กมีวุฒิการศึกษา ต่ำกว่าปริญญาตรี ไม่ได้สำเร็จการศึกษาด้านปฐมวัย โดยตรง และไม่มีใบ ประกอบวิชาชีพครู จึงไม่สามารถเข้าใจในการปฏิบัติหน้าที่ 1.2) ด้านการประสานงานของผู้ดูแลเด็ก กับภายนอก ผู้ดูแลเด็กไม่ได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครอง ในการรายงานด้านพัฒนาการเด็ก และ ผู้ดูแลเด็กมีความต้องการเข้ารับการศึกษาอบรมการส่งเสริมบุคลิกภาพและการสื่อสาร และ 1.3) ด้าน บังคับส่งเสริมการทำงานของผู้ดูแลเด็ก ผู้ดูแลเด็กปฏิบัติหน้าที่ได้ไม่ครบทุกภารกิจ 2) ผลการวาง แผนการส่งเสริมการดำเนินงานการพัฒนาผู้ดูแลเด็ก ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรดำเนินงานตาม ยุทธศาสตร์ และ โครงการ/กิจกรรม ดังต่อไปนี้ 2.1) ยุทธศาสตร์การพัฒนาคความรู้ของผู้ดูแลเด็ก ได้แก่ โครงการทุนการศึกษาสำหรับผู้ดูแลเด็ก โครงการอบรม สัมมนาและศึกษาดูงาน และ โครงการ แหล่งการเรียนรู้รอบตัว 2.2) ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการประสานงานของผู้ดูแลเด็กกับภายนอก ได้แก่ โครงการอบรมพัฒนาบุคลิกภาพ และ โครงการมิตรสัมพันธ์ระหว่างผู้ดูแลเด็กกับภายนอก และ 2.3) ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการทำงานของผู้ดูแลเด็ก ได้แก่ โครงการจัดวัสดุอุปกรณ์ คอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษา และ โครงการสวัสดิการผู้ดูแลเด็ก 3) จากผลการประเมินแผนการ ดำเนินงานพัฒนาผู้ดูแลเด็ก โดยภาพรวม พบว่า มีความเหมาะสมในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็น รายยุทธศาสตร์ พบว่า ยุทธศาสตร์ที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการ ประสานงานของผู้ดูแลเด็กกับภายนอก มีความเหมาะสมในระดับมาก

2. งานวิจัยต่างประเทศ

อัลบูรี (Albury. 1976 ; อ้างถึงในบุญยิ่ง เทศน้อย. 2545 : 67) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาเกณฑ์สำหรับเกณฑ์สำหรับต่อตั้งโรงเรียนอนุบาลในวัด ในรัฐนิวเจอร์ซีย์ ประเทศ สหรัฐอเมริกา พบว่า ปัญหาการดำเนินงานในสถานศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาจะมีปัญหาอยู่ 6 ด้านคือ ปัญหาทางด้านวิชาการ บุคลากร กิจกรรมนักเรียน อาคารสถานที่ การธุรการและการเงิน และความสัมพันธ์กับชุมชน ซึ่งประสบปัญหาในการดำเนินงานแต่ละด้านอีกมาก เช่น วัสดุ อุปกรณ์การเรียนยังไม่พอ ครูที่เลี้ยงขาดความรู้และมีจำนวนไม่เพียงพอ ขาดบุคลากรปฏิบัติงาน

ด้านธุรการการเงินโดยตรง ปัญหาอาคารสถานที่ ความสัมพันธ์กับชุมชนและปัญหากิจการนักเรียน ควรได้รับการปรับปรุงแก้ไขต่อไป

เฮร์แมน (Hermann, 2002 : 211-A) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ใน โรงเรียนใหม่แห่งหนึ่ง โดยการสัมภาษณ์จากนักเรียน ผู้ปกครอง และคณะอาจารย์ทั้งเป็นแบบ รายบุคคลและรายกลุ่ม ข้อคำถามสัมภาษณ์เกี่ยวกับการมีประสบการณ์ที่เกี่ยวกับลักษณะของชุมชน การเรียนรู้ใน โรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งใหม่ ผลการศึกษาพบว่า มีปัจจัย 4 ปัจจัยที่มีบทบาทใน โครงการแต่ละชุมชน ได้แก่ ความรู้สึกเป็นเจ้าของมีการปฏิสัมพันธ์และเข้าไปมีส่วนร่วมใน นวัตกรรมของชุมชน การมีค่านิยมและความเชื่อร่วมกันและแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน การมีพลัง และอิทธิพลเชิงวัดผลที่สรุปขึ้นภายในชุมชน และการสร้างชุมชนการเรียนรู้ให้เกิดขึ้น โรงเรียนที่ เป็นเรื่องน่าเป็นไปได้ ความพยายามในการสร้างชุมชนการเรียนรู้ ซึ่งเน้นการวินิจฉัยความเชื่อ ค่านิยมที่ทุกคนมีส่วนร่วมและการปฏิบัติต่างๆ ของสมาชิกในชุมชนอาจทำให้ข้อขัดแย้งทั้งในเรื่อง ขอบเขตและการกีดกันลดหายไป

จากการศึกษางานวิจัยในประเทศและต่างประเทศ โดยการศึกษาจากแบบสอบถาม ความคิดเห็น รวมทั้งการสังเกต สรุปได้ว่า แนวทางในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะเกิด ประสิทธิภาพสูงสุดจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากผู้บริหารองค์การ ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้ที่มี ส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้งใน ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร รวมทั้งด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชน อันจะ ส่งผลให้เกิดความพึงพอใจในการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของทุกฝ่ายที่มีส่วน ร่วม และส่งผลให้เด็กเล็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้เกิดการเรียนรู้และมีประสบการณ์ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา สังคมและอารมณ์อย่างครบถ้วน